

Revisionsberättelse för år 2023

Vi, av fullmäktige utsedda revisorer, har granskat den verksamhet som bedrivits i styrelse och nämnder samt genom utsedda lekmannarevisorer den verksamhet som bedrivits i kommunens företag. Granskningen har utförts av sakkunniga från EY som biträder revisorerna.

Styrelse och nämnder ansvarar för att verksamheten bedrivs enligt gällande mål, beslut och riktlinjer samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten. De ansvarar också för att det finns en tillräcklig intern kontroll och återredovisning till fullmäktige.

Revisorerna ansvarar för att granska verksamhet, intern kontroll och räkenskaper samt att pröva om verksamheten bedrivits enligt fullmäktiges uppdrag och mål samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten.

Granskningen har utförts enligt kommunallagen, god revisionssed i kommunal verksamhet och kommunens revisionsreglemente. Granskningen har haft den omfattning och inriktning samt givit det resultat som redovisas i bilagan "Revisorernas utvärderingsberättelse och årsrapport 2023".

Vi bedömer sammantaget att styrelse och nämnder har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.

Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande.

Vi bedömer att styrelsens och nämndernas interna kontroll sammantaget varit tillräcklig.

Vi bedömer att utfallet är förenligt med fullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning i det finansiella perspektivet.

Vi bedömer, utifrån årsredovisningens återrapporering, att verksamhetens utfall delvis är förenligt med fullmäktiges övergripande mål för verksamheten.

Den kommunala sektorn står inför stora utmaningar de närmaste åren. Detta gäller även Kalmar kommun. Det finns stor osäkerhet kring bl.a. kostnads- och intäktsutvecklingen. Kalmar har, precis som flera andra kommuner, stora nödvändiga investeringar framför sig vilket också beskrivs i kommunens årsredovisning för 2023. Det finns därutöver i kommunkoncernen ett stort underhållsunderskott tex. vad det gäller fastigheter, och systemen för underhållsplaneringen måste förnyas för att ge fast grund åt verksamheten.

Utifrån dessa stora utmaningar rekommenderar vi att kommunen arbetar med alternativa långtidsprognoser utifrån olika scenarier vad det gäller intäcks- och kostnadsutveckling, underhåll/refinansieringar samt investeringsprojekt. Det är väsentligt att politiken ges ett så fullgott beslutsunderlag som möjligt där det tydliggörs bl.a. vilka resultatnivåer och självfinansieringsgrader som behövs för att leva upp till kommunallagen, som slår fast att kommunerna ska ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet på både lång och kort sikt. God ekonomisk hushållning har både ett finansiellt och ett verksamhetsperspektiv, just som det är beskrivet i årsredovisningen 2023 under fokusområdet *Ordning och reda i ekonomin*.

Enligt svensk lag och Myndighetens för samhällsskydd och beredskap föreskrifter ska alla kommuner ha en risk- och sårbarhetsanalys som ska uppdateras under mandatperiodens första år. Detta har skett i Kalmar under 2023. Analysen är till viss del säkerhetsklassad vilket innebär att inte hela kommunstyrelsen, utan bara dess arbetsutskott kan ta del av säkerhetskänslig verksamhet i enlighet med de beslut som fattats om säkerhetsklassning av förtroendevalda.

Vi revisorer har principiella invändningar mot att hela kommunstyrelsen inte kan ta ansvar för alla riskminimerande åtgärder, vilket även försvårar ansvarsutkrävandet. Samma sak gäller kommunstyrelsens interna kontrollarbete till de delar inom IT-området som utgör säkerhetskänslig verksamhet, vilka idag hanteras av arbetsutskottet. Vi rekommenderar kommunstyrelsen, utifrån ovanstående, att på nytt ta upp frågan om säkerhetsklassning av kommunstyrelsens ledamöter.

Revisorerna har de senaste åren påtalat att det saknas tydlighet i vad som ligger till grund för de långsiktiga målens utveckling. Vi konstaterar att det genom införandet av tydliga indikatorer 2023 skett en utveckling inom området. Vi anser dock att detta fortfarande är ett förbättringsområde för kommunkoncernen i sin helhet inklusive den uppföljning som sker i nämnder och bolag vad gäller utvecklingen för de långsiktiga målen.

Vi har numera i våra missiv, som bifogas när vi lämnar våra granskningsrapporter, påtalat vikten av att kommunstyrelsen, berörda nämnder och bolag följer upp att besluten som tagits med anledning av våra rekommendationer verkställs. Motivet till att vi påtalar detta är att vi i flera uppföljande granskningar kunnat konstatera att flera beslut inte genomförts i enlighet med rekommendationerna.

Ansvarsfrihet

Vi tillstyrker att fullmäktige beviljar ansvarsfrihet för styrelse, nämnder och de gemensamma nämnderna för överförmyndarverksamheten och hjälpmedelsnämnden samt de enskilda ledamöterna i dessa organ.

Vi åberopar följande för vår bedömning

Gjorda granskningar under år 2023 redovisas i utvärderingsberättelsen för år 2023. Rapporter har under året lämnats till berörda nämnder och styrelsen samt för kännedom till kommunfullmäktiges presidium, som svarar för vidare spridning till fullmäktiges ledamöter.

Kalmar kommun 2024-04-18

Per Dahl

Kristina Podolak-Andersson

Dan Sandberg

Mats Nyblom

Eva Lindström

Kjell Bülow

Margreth Johansson

Lennart Ohlsson

Tomas Trossing

Bilagor

- Granskning av årsredovisning 2023
- Granskning av God ekonomisk hushållning 2023
- Sakkunniges yttrande 2023 över årsredovisningen
- Granskningsrapport 2023 Destination Kalmar AB
- Granskningsrapport 2023 Kalmar Hamn AB
- Granskningsrapport 2023 Kalmar Kommunbolag AB
- Granskningsrapport 2023 Kalmar Science Park AB
- Granskningsrapport 2023 Kalmar Vatten AB
- Granskningsrapport 2023 Kalmar Öland Airport AB
- Granskningsrapport 2023 Kalmarhem AB
- Granskningsrapport 2023 Växtplats i Kalmar AB

Kalmar kommun

Granskning av årsredovisning 2023

Harald Justegård
Auktoriserad revisor

The better the question. The better the answer.
The better the world works.

Syfte och omfattning

Bakgrund

- Sveriges Kommuner och Regioner (SKR), Sveriges Kommunala Yrkesrevisorer (Skyrev) och FAR, branschorganisationen för revisorer och redovisningskonsulter har gemensamt tagit fram en ny standard för kommunal räkenskapsrevision. Denna är tillämplig från och med 1 januari 2023. Standarden består av ramverk och anvisningar för att tillämpa International Standards on Auditing (ISA) och International Standards on Review on Engagements (ISRE) och beskriver förutsättningar för den kommunala särarten och de regler som sakkunniga biträden, däribland kommunala yrkesrevisorer och auktoriserade/godkända revisorer samt registrerade revisionsbolag har att följa. Det sakkunniga bitrådets arbete innebär även en förskjutning mot mer granskning av intern kontroll. De sakkunnigas rapportering och kommunikation till de förtroendevalda kommer att förändras där en del av rapporten blir mer lik en revisionsberättelse enligt ISA.
- Standarden utgår från revisorernas uppdrag i kommunallagen att bedöma om räkenskaperna är rättvisande och omfattar:
 - Översiktlig granskning av delårsrapport i enlighet med anvisning för tillämpning av International Standard on Review Engagements 2410 (ISRE 2410).
 - Revision av årsredovisningens balansräkning, resultaträkning, kassaflödesanalys och noter enligt anvisningar för tillämpning av ISA samt av driftredovisning och investeringsredovisning enligt särskild tillämpningsanvisning av ISA 501. (Revisionsbevis – särskilda överväganden för vissa poster).
 - Granskning av sammanställda räkenskaper enligt särskild instruktion.
 - Granskning av förvaltningsberättelsen enligt särskild instruktion avseende de enligt LKBR obligatoriska delarna.

Syfte och omfattning

- Det finns ytterligare områden som ingår i sakkunnigas granskning av delårsrapport och årsredovisning som inte är reglerade i denna standard. Det gäller:
 - Om kommunen efterlever balanskravet.
 - Om resultaten i delårsrapport och årsredovisning rörande god ekonomisk hushållning är förenliga med de mål kommunfullmäktige beslutat.
- På uppdrag av revisionen i Kalmar kommun har vi gjort en granskning av årsbokslut och årsredovisning för 2023. Revisorerna har till uppgift att:
 - Pröva om räkenskaperna är rättvisande.
 - Bedöma om den är upprättad i enlighet med lagen om kommunal redovisning och i enlighet med god redovisningssed.
 - Bedöma om resultatet i årsbokslutet är förenligt med de mål, kopplade till begreppet god ekonomisk hushållning, som fullmäktige beslutat.

Vår granskning av årsredovisningen har omfattat sidorna 1 – 82. I vår granskningsrapport framgår omfattning och inriktning på granskningen, samt eventuella begränsningar.

Syfte

- Granskningens syfte har varit att bedöma om årsredovisningens resultaträkning, balansräkning, kassaflödesanalys, drift- och investeringsredovisning samt noter upprättats i enlighet med lagen om kommunal bokföring och redovisning (LKBR) och normering från Rådet för kommunal redovisning (RKR). Därutöver har granskningen syftat till att bedöma om rapporten ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av kommunens finansiella ställning per den 31 december 2023.

Genomförande

Granskningen har utförts enligt *Standard för kommunal räkenskapsrevision*. Avgränsning och inriktning har skett efter en bedömning av väsentlighet och risk. På följande sidor framgår en övergripande beskrivning av hur de olika granskningsmomenten har genomförts.

Resultaträkning

- Resultaträkningen har granskats utifrån vår planerade riskbedömning. Vi har gått igenom väsentliga rutiner för redovisningen, stickprovvis granskat transaktioner mot underlag och bedömt periodiseringsprinciper. Vi har vidare utfört analyser av data från ekonomisystemet och lönesystemet. I de fall väsentliga avvikelser mot budget och/eller föregående år har noterats har vi följt upp avvikelsen med kontoanalyser och kompletterande intervjuer.

Analys av data från ekonomisystemet

- Vi har utfört dataanalyser på verksamhetsintäkter som hanteras i kundfaktureringsflöde för att identifiera transaktioner som avviker från standardflöde. Vi har stämt av skatterelaterade intäkter mot underlag från SKR samt utfört substansgranskning för statsbidrag där stickprov granskats mot erforderliga underlag, redovisningsprinciper och avstämning huvudbok.
- Vidare har vi kartlagt väsentliga kostnadsflöden i syfte att identifiera transaktioner som avviker från standardflöde. Vi har stickprovvis granskat avvikande transaktioner samt följt upp att kostnaden är rörelsegill, att underlaget är komplett och korrekt attesterat i enlighet med gällande attestordning samt stickprovvis följt upp mot avtal.

Analys av data från lönesystemet

- Vi har utfört en registeranalys avseende löner med hjälp av programmet ACL för perioden 2023-01-01 – 2023-11-30. ACL ger oss information om avvikande transaktioner, exempelvis dubbla poster. De avvikande transaktionerna har därefter stickprovvis granskats mot underlag för att säkerställa att posterna blivit korrekt behandlade.

Genomförande

Balansräkning

- Balansräkningen har granskats utifrån vår planerade riskbedömning. Granskningen har skett med utgångspunkt i följsamhet till Lagen om kommunal bokföring och redovisning, rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning samt i enlighet med god redovisningssed för kommunal verksamhet. Vidare har respektive balanspost stickprovsvis jämförts mot bokslutsdokumentation och underbilagor. Genom stickprovskontroller och jämförelse med underlag från sidoordnade system har granskning genomförts av att poster värderats och periodiserats i enlighet med god redovisningssed.

Kassaflödesanalys

- Vi har granskat att kassaflödesanalysens innehåll i allt väsentligt överensstämmer med motsvarande uppgifter i övriga delar av årsredovisningen.

Noter

- Vi har granskat de notupplysningar som lämnas med fokus på att fullständiga upplysningar lämnas, att notupplysningarna hänger samman med ovanstående räkningar och att dessa i allt väsentligt avspeglar de underliggande räkenskaperna.

Drift- och investeringsredovisning

- Vi har granskat drift- och investeringsredovisningarna och dess följsamhet till LKBR och RKR R 14 Drift- och investeringsredovisning.

Sammanställd redovisning

- Vi har granskat den sammanställda redovisningen mot fastställda årsredovisningar för dotterbolagen samt bedömt utförda elimineringar.

01

lakttagelser från granskning av årsbokslut

Förvaltningsberättelse

Förvaltningsberättelsen ska enligt LKBR och RKR R15 Förvaltningsberättelse ha följande underrubriker:

Krav	Bedömning	Kommentar
Aktuellt år ska jämföras med tidigare år och väsentliga förändringar ska kommenteras. Det gäller såväl utvecklingen sedan föregående år som längre trender.		Bedöms uppfyllt. Rekommendation att utvärdera att fem år i sammandrag harmoniserar med kommentarer kopplade till flerårsöversikten.
Översiktlig beskrivning av de enheter som ingår i den kommunala koncernen. Upplysningar ska också lämnas om privata utförare om de är av väsentlig betydelse.		Bedöms uppfyllt. Redovisning av bolagens verksamhet ingår i kommunens årsredovisning.
Upplysningar om sådana förhållanden som inte redovisas i balansräkningen eller i resultaträkningen men som är viktiga för bedömningen av den kommunala koncernens och kommunens resultat eller ekonomiska ställning.		Bedöms uppfyllt.
Upplysningar om hur händelser av väsentlig betydelse påverkar de finansiella rapporterna. Upplysningen kan exempelvis innehålla beskrivningar utifrån nettoinvesteringar, skulder, intäkter, kostnader, och årets resultat.		Bedöms uppfyllt i förvaltningsberättelse som helhet. Tydlig avgränsning i avsnitt om händelser under innevarande år och efter dess utgång.
Upplysningar om väsentliga aspekter avseende styrning, uppföljning och intern kontroll för den kommunala koncernen och kommunen.		Bedöms uppfyllt.
Utvärdering av om mål och riktlinjer med betydelse för god ekonomisk uppnått och följts.		Förvaltningsberättelsen innehåller utvärdering av god ekonomisk hushållning. Vi rekommenderar Kommunen att utvärdera avsnitt gentemot RKR R 15 Förvaltningsberättelsen sett till tydlighet och struktur i avsnitt.

Förvaltningsberättelse

Förvaltningsberättelsen ska enligt LKBR och RKR R15 Förvaltningsberättelse ha följande underrubriker:

Krav	Bedömning	Kommentar
Beräkningen av balanskravsresultatet, som är kopplat till kommunallagens bestämmelser, ska följa ett föreskrivet schema. Standard för kommunal räkenskapsrevision anger att granskningen av balanskravsresultatet utgörs av kontroll av att uppställningen av balanskravsresultatet har skett i enlighet med LKBR 11 kap. 10-11 §§ samt RKR R 15, att uppgifterna i balanskravsresultatet och balanskravsutredningen är korrekt härledda ur kommunens räkenskaper samt att nyckeltal är korrekt beräknade.		Bedöms uppfyllt.
Upplýsningar om väsentliga personalförhållanden i den kommunala koncernen och kommunen, bland annat ska upplýsningar om de anställdas frånvaro på grund av sjukdom under räkenskapsåret lämnas.		Bedöms uppfyllt.
Upplýsningar om kommunens och koncernens förväntade utveckling. Upplýsningarna ska avse dels vad som faktiskt är känt om framtiden, dels förväntningar som finns och som är baserade på konkreta kända förhållanden som berör koncernen och kommunen direkt eller indirekt. De risker och osäkerhetsfaktorer som är förknippade med dessa förhållanden ska kommenteras.		Bedöms uppfyllt.

Resultat-, balansräkning och noter

Enligt LKBR 5:1 ska resultaträkningen i sammandrag redovisa samtliga intäkter och kostnader under räkenskapsåret.

Krav	Bedömning	Kommentar
Resultat- och balansräkning är uppställd enligt LKBR		Ingen avvikande uppfattning
Resultaträkningen inte påverkas av väsentliga felaktigheter		Vi har inte identifierat någon felaktighet av väsentlig karaktär som påverkar kommunens och kommunkoncernens resultaträkningar. Se kommentar om turnover-effekt från föregående år under avsnitt övriga iakttagelser.
Balansräkningen inte påverkas av väsentliga felaktigheter		Vi har inte identifierat någon felaktighet av väsentlig karaktär som påverkar kommunen och kommunkoncernens balansräkningar. Se kommentar om turnover-effekt från föregående år under avsnitt övriga iakttagelser.
Noter finns i tillräcklig omfattning och utgör specifikationer av resultaträkningens poster som möjliggör avstämning mot årsredovisningens övriga delar		Bedöms delvis uppfyllt. Årsredovisning innehåller notupplysningar med nollinformation och som inte återspeglas i Resultaträkning verken för 2023 eller 2022. Exempelvis not 11. Vi rekommenderar kommunen att årligen anpassa notpaket utefter årsredovisningens övriga avsnitt.
Noter finns i tillräcklig omfattning och utgör specifikationer av balansräkningens poster som möjliggör avstämning mot årsredovisningens övriga delar		Bedöms delvis uppfyllt. Samma notering för noter i balansräkning som ovan. Vidare presenteras belopp i miljontals kronor vilket för enskilda noter medför en missvisande upplysning. Vi vill rikta uppmärksamhet att se över hantering under år 2024. Forslagsvis överväga presentation i tusentals kronor.

Drift- och investeringsredovisning

Vi har granskat drift- och investeringsredovisningarna och dess följsamhet till LKBR och RKR R 14 Drift- och investeringsredovisning

	Bedömning	Kommentar
Driftredovisning är upprättad i enlighet med LKBR och RKR R 14 Drift- och investeringsredovisning.		Bedöms delvis uppfyllt. Verksamhetens intäkter/kostnader ska enligt RKR R 14 kunna följas emot Resultaträkningen brutto vilket i årsredovisning endast är möjligt netto. Vi rekommenderar kommunen att omarbeta driftsredovisning i finansiell rapport 2024 så harmonisering sker emot RKR R 14.
Investeringsredovisning är upprättad i enlighet med LKBR och RKR R 14 Drift- och investeringsredovisning.		Bedöms uppfyllt. Rekommendation att utvärdera anpassning till RKR R 14 exempel för presentation av investeringsredovisning för en ökad spårbarhet av totalutgift per enskilt investeringsprojekt.

02

Sammanställd redovisning

Instruktion för granskning av sammanställda räkenskaper

Standard för kommunal räkenskapsrevision har tillämpats för granskning av sammanställda räkenskaper. Sakkunnigt biträdes mål är att granska enligt instruktion i standarden för att bedöma om de sammanställda räkenskaperna är i enlighet med LKBR och RKR R 16 Sammanställda räkenskaper som dels inneburit följande granskningsåtgärder:

- Erhållande av signad årsredovisning och revisionsberättelser för dotterbolag som bidrar väsentligt till sammanställd räkenskaper.
- Väsentliga riskområden och belopp har beaktats i granskning av sammanställda räkenskaper.
- Granskning av konsolidering har skett där dotterbolag följer K-regelverk och beaktande har skett av kommunala koncernens redovisningsprinciper.

Uttalande om de sammanställda räkenskaperna framgår i revisionsyttrande enligt kommunal standard för räkenskapsrevision.

03

lakttagelser från processgranskning

Iakttagelser processgranskning

Som en del i granskningen av årsredovisningen har sex processer granskats utifrån Standard för kommunal räkenskapsrevision.

Nedan iakttagelser har identifierats som vi rekommenderar kommunen att utvärdera och se över:

Process	Kommentar
► Bokslutsprocess	<ul style="list-style-type: none">• Kommunen upprättar anvisningar för delårsbokslut/bokslut med tidsplan, deadline arbetsmoment och instruktioner. Anvisningar tar inte upp ansvarsområde på kontonivå. Vi rekommenderar att implementera tydlig ansvarsområde på kontonivå för ökad intern kontroll i processen.• Bokslutsavstämningar och manuella bokföringsorder reviewas och attesteras inte fullt ut av övervakare utan enbart av utförare. Vi rekommenderar att implementera segregation of duties (4 ögon princip) i bokslutsprocessen i högre utsträckning.• Vi rekommenderar att involvera samtliga parter för att se på möjligheten att utveckla presentationsmaterial.• Vi rekommenderar genomgång av kommunal standard för räkenskapsrevisions avsnitt om anvisningar för granskning sammanställda räkenskaper, och säkerställa att rutiner finns implementerade för att bemöta granskning av sakkunniga biträden. Framförallt kontroll av inrapporterad information från dotterbolagen.• Vi rekommenderar kommunen att process och flödesschema avseende exploateringsredovisning kompletteras med hänvisning till RKR R2 Intäkter för säkerställande av att intäktsredovisning följer rekommendationen.

lakttagelser processgranskning

Process	Kommentar
▶ Inköpsprocess	<ul style="list-style-type: none">• Flertal personer har varit involverade ifrån kommunens sida i kartläggning av rutiner. Vi upplever att man kan förtydliga helhetsansvar i kartlagda flöden för en ökad kontrollmedvetenhet. Exempelvis hänvisas steg i flödet till KLK såsom frågor ställda kring grunddata, leverantörsregister samt betalningsprocess. Vi rekommenderar att det bör finnas en ökad nyfikenhet att äga hela flödet på nämndnivå.• Inköp för Utbildningsnämnden har träffat vår scooping och väsentligt inköp för nämnden har kartlagts. Vi rekommenderar att införa rutin att inköp går till behörig person för attest och därefter till annan person, överordnad den som utfört kontrollattest, för beslutsattest. Utbildningsnämnden rekommenderas att införa dokumenterad rutin som säkerställer en ändamålsenlig ansvarsfördelning i inköpsprocessen.• Närståendeförhållande har granskats enligt ISA 550 Närståendeförhållanden. Närståendeförteckning har tagits fram för vår granskning och vi har genomfört substansgranskningsåtgärder såsom sökningar mot leverantörsregister och detaljtester. Vi rekommenderar kommunen att införa detta kontrollmoment löpande under räkenskapsåret och dokumentera/analysera resultatet.
▶ Investeringsprocess	<ul style="list-style-type: none">• Det råder manuell hantering vid koppling mellan system för inköp, anläggningsregister och huvudbok. Vi rekommenderar kommunen att se över och utvärdera möjlighet till att automatisera hanteringen.• Finansiell leasing hanteras ej i anläggningsregister utan i separat register som service organisation håller uppdaterat. Vi rekommenderar kommunen att säkerställa att tillräcklig lokal kontroll över hantering föreligger och att löpande dokumentation över utförda kontroller finns.

Iakttagelser processgranskning

Process	Kommentar
▶ Löneprocess	<ul style="list-style-type: none">• Vi har skickat ut i juni 2023 underlag och beskrivning av behovet av underlag och processbeskrivning. Löneavdelning har tagit del av material november – december 2023 och det har dröjt med återkoppling vilket kan vara ett tecken på hög arbetsbelastning.• Vår rutindokumentation har dels besvarats av löneavdelning men även involverat ekonomiavdelningen. Vi rekommenderar att implementera skriftlig rutinbeskrivning med utgångspunkt vid initiering i flödet av nyanställning till utbetalning av lön för en ökad förståelse och samspel mellan involverade medarbetare i processen.• Vi rekommenderar att införa dokumenterad kontroll löpande under året för att säkerställa att gällande attestkedjor i lönesystemet är korrekta samt att en ändamålsenlig arbetsfördelning föreligger. Kontrollmoment bör dokumenteras och resultatet analyseras.• Vi rekommenderar att införa en rimlighetsbedömning av respektive ansvarig chef av nettolönesumma att utbetala per person.• Vi rekommenderar att implementera kontrollmoment avseende utbetalningsprocessen där huvudbok stäms av kontinuerligt emot huvudboken. Vid stickprovskontroller i flödet har avstämning emot bankunderlag avseende reglering av enskilda medarbetares utbetalda lön varit tidskrävande och följts upp vid granskning av årsbokslutet innan tillräckliga revisionsbevis erhållits.

Iakttagelser processgranskning

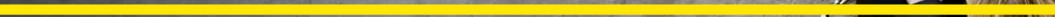
Process	Kommentar
▶ Intäktsredovisningsprocesser	<p>Kommunens verksamhetsintäkter består i flertal flöden fördelat på nämnder. Vi har utefter de finansiella rapporter scoopat väsentliga flöden att följa i rutin och testa flödet för. Följande har noterats;</p> <ul style="list-style-type: none">• Flertal personer har varit involverade ifrån kommunens sida i kartläggning av rutiner. Vi upplever att man kan förtydliga helhetsansvar i kartlagda flöden för en ökad kontrollmedvetenhet. Exempelvis hänvisas steg i flödet till economicenter såsom frågor ställda kring inbetalningsrutin och avstämning bank. Vi rekommenderar att det bör finnas en ökad nyfikenhet att äga hela flödet på nämndnivå.• Vi har erhållit riktlinjer, processkartor i samband med test av rutiner. Vi rekommenderar kommunen att komplettera intern dokumentation med rutinbeskrivning från flödets initiering till reglering av intäkt vilket bör minska sårbarhet vid tex personalförändring. En sådan dokumentation bedöms också möjliggöra en utvärdering om arbetsmoment i processen kan effektiviseras och huruvida möjlighet till automatisering av arbetsmoment kan föreligga.

lakttagelser processgranskning

Process	Kommentar
▶ Väsentliga IT-system	<p>Vi har erhållit systemkarta för IT-miljön. Utförd IT-granskning av huvudbok och löner har genomförts i enlighet med KISA-regelverket. Granskning har fokuserat på behörighets- och lösenordshantering, likaså övervakning enligt schema för backup på databaser. Vi har noterat följande vid vår granskning:</p> <ul style="list-style-type: none">• Vi rekommenderar att kommunen tydliggör intern uppföljning för avbeställning av användaråtkomst samt periodisk granskning av behörigheter.• Vi rekommenderar kommunen att systemuppdateringar alltid hanteras i separat testmiljö för att undvika störningar i produktionsmiljön. <p>Observera att granskningen enligt KISA inte hanterar struktursäkerhet utan syftar till att identifiera risker kopplade till den finansiella rapporteringen.</p>

04

Övriga iakttagelser

Övriga kommentarer

Redovisningsfrågor bokslut

- Föregående år noterades att verksamheternas kostnader medtog kostnader för rivning av fastigheter uppgående till 19,7 mnkr sett till att rivningarna utfördes under år 2023. Granskning av delårsrapport 2023 medhaver därmed fel i turnover-effekt uppgående till 19,7 mnkr för högt resultat. Felet bedöms inte som väsentligt med påverkan på revisionsyttrandet.
- Vid delårsbokslut 2023 noterades att klassificering av skulder mot kreditinstitut inte efterlevde RKR R 7 i hantering av lång- och kort skuld. Vi har inte funnit någon avvikelse mot rekommendationen per 2023-12-31.
- Vid delårsbokslut 2023 noterades bedömt fel avseende hantering av toppkontoinnehav bank där Kalmar kommun inte redovisade dotterbolagens innehav. Noteringen har inte kvarstått i årsbokslut per 2023-12-31 där justering hanterats.
- Revisorerna noterade vid delårsrapport 2023 att generationskonto inte i tillräcklig omfattning presenterats i enlighet med kommunfullmäktiges beslut i den finansiella rapporten per 2023-08-31. Uppföljning har skett av kommunen med bedömning att presentatin i separat finansieringsrapport efterlever kommunfullmäktiges beslut.

Övriga kommentarer

Redovisningsfrågor bokslut

- Kalmar kommun har reserverat avsättning för återställande av deponi som per 2023-12-31 uppgår till 200 mnkr (föregående år 182 mnkr). Posten utgör en bedömningspost av framtida åtaganden för kommunen. Vi rekommenderar kommunen att säkerställa att bokförd avsättning efterlever RKR R9 Avsättningar och att årligen upprätta nuvärdesberäkning som underlag för värdering av posten.
- Kalmar kommun har kartlagt klart hantering av finansiell leasing per 2023-12-31. Bokslutsjusteringar har förekommit och vi har efter utförd granskning ej funnit att någon väsentlig felaktighet föreligger i hanteringen per 2023-12-31 Vi rekommenderar kommunen att löpande utvärdera antaganden som tillämpas i beräkning av finansiell leasing och att;
 - Ledningen löpande uppdaterar sig om beräkningens rimlighet
 - Säkerställer dualitet på ledning/styrelse-nivå

05

Bedömning

Sammanfattande bedömning

- Den finansiella redovisningen i allt väsentligt har tagits fram i enlighet med Lag om kommunal bokföring och redovisning, god redovisningssed och kommunens centrala riktlinjer.
- Räkenskaperna och kommunens årsredovisning ger en rättvisande bild av 2023 års resultat och ställning per 2023-12-31.
- Vi bedömer att årsredovisningen ger en rättvisande bild av kommunens resultat och ställning.
- Årsredovisningen har, i allt väsentligt, upprättats i enlighet med den kommunala redovisningslagen och god redovisningssed.

Granskning av god ekonomisk hushållning och balanskravet - Årsredovisning 2023

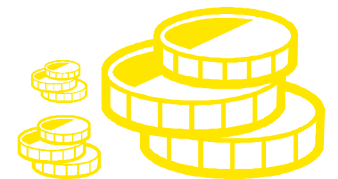
Kalmar kommun

Bakgrund

Granskning av balanskravet och god ekonomisk hushållning

- Budgeten ska enligt kommunallagen innehålla mål och riktlinjer för verksamheten samt finansiella mål som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning (GEH).
- Dessa mål ska utvärderas i delårsrapport och i årsredovisning.
- Lag om kommunal bokföring och redovisning ställer från och med 2019 krav på att mål för god ekonomisk hushållning ska utvärderas även för bolagen med återkoppling till fullmäktige.
 - Kravet gäller årsredovisningar fram till och med 2023 men inte för årsredovisningar 2024 och framåt.

Bakgrund

Granskning av balanskravet och god ekonomisk hushållning

- EY har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna granskat om:
 - Kommunen efterlever kommunallagens krav på en ekonomi i balans.
 - Resultaten i årsredovisningen är förenliga med de av fullmäktige fastställda målen för god ekonomisk hushållning (GEH).
- Syftet med granskningen är att ge kommunens revisorer underlag för sin skriftliga bedömning i revisionsberättelsen.
- Granskningen är avgränsad till kommunstyrelsen och 2023.
- Styrelsen är enligt KL 11 kap. 19 § ansvarig för upprättandet av årsredovisning. Granskningsåtgärderna genomförs i form av en översiktlig granskning och avgränsas till frågeställningarna om balanskrav och god ekonomisk hushållning.

1. Balanskravsresultat

Granskning av balanskravet och god ekonomisk hushållning

- Kommunens balanskravsresultat är 54 mnkr och uppfylls därmed för år 2023.
- Presentation av balanskravsutredning bedöms efterleva RKR R 15 Förvaltningsberättelsen.
- Resultatutjämningsreserv uppgår per 2023-12-31 till 297 mnkr i likhet med ingående balans.
- Justering för reavinster avser till stor del utdelning från dotterbolag sett till realisationsvinst vid försäljning av KIFAB i Kalmar AB.

	Utfall 2023 i mnkr	Kommunstyrelsens bedömning
Årets resultat enligt resultaträkningen	1195	<i>Årets resultat efter balanskravsjusteringar uppgår till 54 mnkr, vilket innebär att kommunallagens krav på ekonomisk balans är uppfyllt. (s. 36 ÅR 2023)</i>
Justeringar för realisationsvinster	-1141	
Årets resultat efter balanskravsjusteringar	54	
- Reservering av medel till resultatutjämningsreserv (RUR)	-	
+ användande av medel från RUR	-	
Årets balanskravsresultat	54	

2. Kommunens definition av GEH

Granskning av balanskravet och god ekonomisk hushållning

- Det verksamhetsmässiga perspektivet består av ett mål, Mål om ändamålsenlig och kostnadseffektiv verksamhet. Det mäts genom tre perspektiv:
- 1. Jämförelsestudien Kommunens Kvalitet i Korthet (KKiK)
 - Utvärdering: Kalmar uppvisar ett bättre resultat för 2023 jämfört med 2022
- 2. Jämförande på kolada.se, kommunernas databas för statistik och jämförelser
 - Utvärdering: Kalmar kommuns ställning har stärkts jämfört med andra kommuner.
- 3. Total nettokostnadsavvikelse
 - Utvärdering: Nettokostnadsavvikelsen har minskat från 8% till 2% under perioden 2012-2022, men med ett trendbrott under 2023. Kalmar ökade mer än jämförelsekommunerna.
- *Två av tre indikatorer uppvisar godkända utfall utifrån fastställda målvärden. Bedömning är att målet är uppnått.*

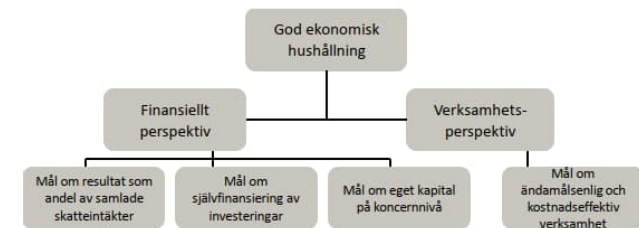

2. Kommunens definition av GEH

Granskning av balanskravet och god ekonomisk hushållning

-
- Det finansiella perspektivet består av tre mål. Målen mäts som genomsnitt över en rullande femårsperiod 2019 – 2023, vilket minskar påverkan av kortsiktiga svängningar under enskilda år.
- (Notera att måluppfyllelsen är hämtad från fokusområde - Ordning och reda i ekonomin, då det saknas redovisning i anslutning till det beskrivna målet i årsredovisningen)
- Mål om resultat som andel av samlade skatteintäkter
 - Utvärdering: Utfall på 3,5% jmfirt med mål på 2%
- Mål om självfinansiering av investeringar
 - Utvärdering: 95% jmfirt med mål på >50%
- Mål om eget kapital på koncernnivå
 - Utvärdering: Utfall är ökning med 6,4% jmfirt med målet att öka
- *Samtliga finansiella mål är uppnådda för år 2023.*

3. Kommunstyrelsens bedömning

Granskning av balanskravet och god ekonomisk hushållning

- Kommunstyrelsen bedömer att en god ekonomisk hushållning uppnås.
- *Den samlade bedömningen är att Kalmar kommun lever upp till kraven om en god ekonomisk hushållning inom såväl ett finansiellt perspektiv som ett verksamhetsperspektiv.*

4. Vår bedömning

Granskning av balanskravet och god ekonomisk hushållning

- Vår bedömning är att kommunen efterlever kraven på redovisning och beräkning av balanskravsresultatet samt efterlever kommunallagens krav på en ekonomi i balans.
- Givet den beskrivning som finns i årsredovisningen av måluppfyllelsen är vår bedömning att utfallet är förenlig med de *finansiella* mål som fullmäktige fastställt samt för det fastställda *verksamhetsmålet*.
- Dock konstaterar vi att avrapporteringen av mål i årsredovisning saknar tillräcklig tydlighet, struktur och helhet för att kunna göra en självständig bedömning eller tolkning av resultatet.
- Sammantaget har vi ingen invändning mot kommunstyrelsens bedömning att kommunen uppnår en god ekonomisk hushållning.
- Vi rekommenderar Kalmar kommun att fortsatt utvärdera och harmonisera att fastställda indikatorer beaktas vid uppföljning av verksamhetsplan för att urskilja mätbarhet och bedöma måluppfyllelse.

EY | Assurance | Tax | Transactions | Advisory
ey.com

18 april 2024
Harald Justegård
Auktoriserad revisor
yrkesrevisor, EY

Lars Eriksson
Certifierad kommunal

Det sakkunniga biträdets yttrande

Till revisorerna i Kalmar Kommun (org.nr 212000-0746).

Vi har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Kalmar Kommun utfört revision och granskning av årsredovisningen enligt *Standard för kommunal räkenskapsrevision* för år 2023-01-01-2023-12-31.

Våra uttalanden i detta yttrande är förenliga med innehållet i den revisionsrapport som har överlämnats till kommunens förtroendevalda revisorer 2024-04-18.

Yttrande om årsredovisningens balansräkning, resultaträkning, kassaflödesanalys, drift- och investeringsredovisning samt noter

Uttalande

Vi har utfört en revision av årsredovisningen enligt *Standard för kommunal räkenskapsrevision* för Kalmar Kommun för år 2023-01-01-2023-12-31. Förvaltningsberättelsen och de sammanställda räkenskaperna har granskats enligt särskilda instruktioner.

Enligt vår bedömning har årsredovisningens balansräkning, resultaträkning, kassaflödesanalys, drift- och investeringsredovisning samt noter upprättats i enlighet med lagen om kommunal bokföring och redovisning (LKBR) och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av kommunens finansiella ställning per den 31 december 2023 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året.

Förvaltningsberättelsens lagstadgade delar är förenliga med årsredovisningens övriga delar.

Grund för uttalanden

Vi har utfört uppdraget enligt *Standard för kommunal räkenskapsrevision*. Vårt ansvar enligt denna standard beskrivs närmare i avsnittet *Det sakkunniga biträdets ansvar*. Uppdraget är utfört utifrån opartiskhet och självständighet i förhållande till kommunen.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Annan information

Årsredovisningen innehåller också annan information än balansräkning, resultaträkning, kassaflödesanalys, drift- och investeringsredovisning samt noter och denna andra information återfinns på sidorna 1, 37-43 samt 83-87. Det är styrelsen som har ansvaret för denna andra information.

Vårt uttalande avseende årsredovisningen omfattar inte denna andra information och i vårt uppdrag ingår inte att genomföra en revision av denna information, men det är vårt ansvar att läsa den och överväga om den i väsentlig utsträckning är oförenlig med årsredovisningens balansräkning, resultaträkning, kassaflödesanalys, drift- och investeringsredovisning samt noter. Vid denna genomgång beaktar vi även den kunskap vi i övrigt inhämtat under revisionen och bedömer om den andra informationen verkar innehålla väsentliga felaktigheter.

Om vi drar slutsatsen att den andra informationen innehåller en väsentlig felaktighet, är vi skyldig att rapportera detta. Vi har inget att rapportera i det avseendet.

Styrelsens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för att årsredovisningen upprättas och att den ger en rättvisande bild enligt LKBR. Styrelsen ansvarar även för den interna kontroll som den bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag.

Det sakkunniga biträdets ansvar

Vårt mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningens balansräkning, resultaträkning, kassaflödesanalys, drift- och investeringsredovisning samt noter inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag, och att lämna ett yttrande som en del av en revisionsrapport till de förtroendevalda revisorerna. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt *Standard för kommunal räkenskapsrevision* alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller misstag och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i ovan nämnda delar.

Som del av en revision enligt *Standard för kommunal räkenskapsrevision* använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

- identifierar och bedömer vi riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningens balansräkning, resultaträkning, kassaflödesanalys, drift- och investeringsredovisning samt noter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för våra uttalanden. Risken för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på misstag,
- Skaffar vi oss en förståelse av den del av kommunens interna kontroll som har betydelse för vår revision, för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala oss om effektiviteten i den interna kontrollen.
- Utvärderar vi lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i styrelsens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.
- Utvärderar vi den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i årsredovisningens balansräkning, resultaträkning, kassaflödesanalys, drift- och investeringsredovisning samt noter, däribland upplysningarna, och om årsredovisningen återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.
- Måste vi informera de förtroendevalda revisorerna om bland annat revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den. Vi måste också informera om betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland de eventuella betydande brister i den interna kontrollen som vi identifierat.

*Det sakkunniga biträdets granskning av
förvaltningsberättelsen och de sammanställda
räkenskaperna*

Det är styrelsen som har ansvaret för förvaltningsberättelsen och de sammanställda räkenskaperna och att dessa upprättas i enlighet med LKBR. Vår granskning har skett enligt "Instruktion för granskning av förvaltningsberättelse" och "Instruktion för granskning av sammanställda räkenskaper" i *Standard för kommunal räkenskapsrevision*. Detta innebär att vår granskning av förvaltningsberättelsen och de sammanställda räkenskaperna har en annan inriktning och mindre omfattning jämfört med den inriktning och omfattning som en revision enligt *Standard för kommunal räkenskapsrevision* har. Vi anser att denna granskning ger oss tillräcklig grund för våra uttalanden.

Uttalande

En förvaltningsberättelse har upprättats i enlighet med LKBR.

Sammanställda räkenskaper har konsoliderats i enlighet med LKBR.

Undertecknande

Kalmar den dag som framgår av vår elektroniska underskrift
Ernst & Young AB

Harald Justegård
Ansvarigt sakkunnigt biträde

Kalmar kommun

Revisorernas utvärderingsberättelse och årsrapport 2023

April 2024

Innehållsförteckning

Utvärdering av verksamhet och ekonomi.....	3
Revisorerna vill särskilt betona följande från 2023 års granskningsverksamhet:	6
Revisionsrapporter och förstudier under verksamhetsåret 2022, samt svar från styrelsen och nämnderna	8
Granskning av årsredovisning 2022	8
Granskning av god ekonomisk hushållning 2022.....	8
Granskning av delårsrapport 2022	9
Granskning av god ekonomisk hushållning, delårsrapport 2022.....	9
Granskning av GDPR	9
Uppföljande granskning av fastighetsunderhåll	11
Granskning av föreningsbidrag	11
Granskning av samverkan mellan nämnder och bolag i samhällsplaneringsfrågor	12
Uppföljande granskning av lokalförsörjning	14
Uppföljande granskning - Avvikelsehantering samt följsamhet till riktlinjer och rutiner inom HSL.....	14
Granskning av kommunens inköpsorganisation, upphandling och avtalsuppföljning	15
Granskning av underhåll av gator- och vägar samt VA.....	16
Uppföljande granskning avseende fordonshantering	16
Granskning av långsiktig planering av förskole- och skolstrukturen	17
Granskning av intern kontroll rörande hantering av statsbidrag	18
Granskning av process intern kontroll	19
Granskning av investeringsprocessen inom kommunkoncernen	21
Granskning av målstyrning	22
Förstudie ändamålsenlig rapportering	23
Förstudie hälsoskyddstillsyn i lokaler för vård och omsorg.....	24
Förstudie utbildningsnämndens hantering av arbetsmiljön på Tallhagsskolan	24
Lekmannarevision	25
Granskning av hyressättning avseende verksamhetslokaler	25
Skrivelse till kommunstyrelsen angående uppföljning av åtgärder med anledning av granskning avseende hantering av leverantörsfakturer	25
Skrivelse till Kommunbolaget angående presidiernas roll.....	26
Skrivelse till regionstyrelsen, Kalmar län, med förfrågan om svar på vidtagna åtgärder avseende granskning av samverkan kring psykisk ohälsa bland äldre	26
Skrivelse till omsorgsnämnden och socialnämnden om vidtagna åtgärder avseende granskning samverkan kring psykisk ohälsa bland äldre	26
Skrivelse till kommunbolaget angående arbetsordning/VD-instruktion	26
Revisionsrapporter och förstudier under verksamhetsåret 2023, samt svar från styrelsen och nämnderna	27
Granskning av årsredovisning 2023	27
Granskning av god ekonomisk hushållning 2023.....	29
Granskning av delårsrapport 2023	30
Granskning av god ekonomisk hushållning, delårsrapport 2023.....	30
Granskning av hantering och kontroller av anställdas bisysslor	31
Granskning av kommunens arbete med kompetensförsörjning	31
Granskning av interna kontroller kopplade till risken för välfärdsbrott	32
Förstudie kring behov och insatser för barn och unga i riskzonen	33
Förstudie mark- och exploatering.....	34
Förstudie av arbetet mot otillåten påverkan.....	34
Skrivelser	35

Utvärdering av verksamhet och ekonomi

Revisorernas samlade bedömning i ansvarsprövningen för år 2023 finns i revisionsberättelsen och granskningsrapporter från lekmannarevisorerna.

Revisorerna har för verksamhetsåret 2023 haft 12 sammanträden under kalenderåret, samt fyra sammanträden under år 2024.

Revisorerna har en arbetsordning med uppdelade nämndvisa bevakningsområden. Inom ramen för denna ordning har revisorerna haft möten med presidier och förvaltningsledning.

Väsentliga och aktuella frågeställningar har redovisats och diskuterats på de samlade revisionsammansammanträdena. Lekmannarevisorerna i bolagen har utfört sin granskning på samma sätt.

Kalmar kommuns revisorer sammanställer denna utvärderingsberättelse över de granskningar som är gjorda under 2022 och 2023. Utvärderingsberättelsen lämnas samtidigt med revisionsberättelsen. Vi vill på detta sätt ge kommunfullmäktige, vår uppdragsgivare, en samlad bild av revisionsprocessen.

I denna utvärderingsberättelse redovisas en sammanfattning av de granskningar som genomförts under de båda åren samt innehållet i de svar som avgetts och behandlats av revisorerna under år 2022 fram till 2024-04-18. Av styrelsens och nämndernas svar framgår om de avser att vidta åtgärder i enlighet med revisorernas rekommendationer.

Revisorskollegiet för innevarande mandatperiod tar inte ställning till granskningsrapporter med tillhörande svar som handlagts av tidigare revisorskollegium, dvs rapporter med inkomna svar gällande 2022 och som handlagts fram till 12 april 2023.

Kalmar kommun har nio förtroendevalda revisorer, var och en med ett personligt ansvar.

Ordförande	Per Dahl
Vice ordförande	Kristina Podolak-Andersson
Ledamöter	Dan Sandberg
	Mats Nyblom
	Eva Lindström
	Kjell Bülow
	Margreth Johansson
	Lennart Ohlsson
	Tomas Trossing

Revisionsår 2022	Revisionsår 2023
<p><u>Rapporter</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Granskning av årsredovisning • Granskning av god ekonomisk hushållning • Granskning av delårsrapport • Granskning av god ekonomisk hushållning, delårsrapport • Granskning av GDPR • Uppföljande granskning av fastighetsunderhåll • Granskning av föreningsbidrag • Granskning av samverkan mellan nämnder och bolag i samhällsplaneringsfrågor • Uppföljande granskning av lokalförsörjning • Uppföljande granskning - Avvikelsehantering samt följsamhet till riktlinjer och rutiner inom HSL • Granskning av kommunens inköpsorganisation, upphandling och avtalsuppföljning • Granskning av underhåll av gator- och vägar samt VA • Uppföljande granskning avseende fordonshantering • Granskning av långsiktig planering av förskole- och skolstrukturen • Granskning av intern kontroll rörande hantering av statsbidrag • Granskning av process intern kontroll • Granskning av investeringsprocessen inom kommunkoncernen • Granskning av målstyrning <p><u>Förstudier</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Förstudie ändamålsenlig rapportering • Förstudie hälsoskyddstillsyn i lokaler för vård och omsorg • Förstudie utbildningsnämndens hantering av arbetsmiljön på Tallhagsskolan 	<p><u>Rapporter</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Granskning av årsredovisning • Granskning av god ekonomisk hushållning • Granskning av delårsrapport • Granskning av god ekonomisk hushållning - delårsrapport • Granskning av hantering och kontroller av anställdas bisysslor • Granskning av kommunens arbete med kompetensförsörjning • Granskning av interna kontroller kopplade till risken för välfärdsbrottslighet <p><u>Förstudier</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Förstudie kring behov och insatser för barn och unga i riskzonen • Förstudie kring Mark och exploatering • Förstudie av arbetet mot otillåten påverkan <p><u>Skrivelser</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Revisionskontoret i Region Kalmar har tillskrivits angående gemensam granskning avseenden uppföljning av mål i Agenda 2030. • Kommundirektören har tillskrivits angående notering i protokoll om förtroendevald revisors närvaro på nämndssammanträde. • Förfrågan till Kalmarhem angående intern kontroll kopplade till risken för välfärdsbrott/hyreskontrakt/boende. <p><u>Lekmannarevision</u></p> <p>Bolag har även ingått i en "kommunkoncerngemensam" granskning; Bisysslor</p> <p><u>Planerade, uppskjutna granskningar</u></p> <p>På grund av bl a pågående utvecklingsarbete i kommunen har följande granskning skjutits fram till år 2024:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Granskning av arbetet med krisberedskap

<p><u>Lekmannarevision</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Granskning av hyressättning avseende verksamhetslokaler <p><u>Skrivelser</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Till kommunstyrelsen angående uppföljning av åtgärder med anledning av granskning avseende hantering av leverantörsfakturor • Till kommunbolaget angående presidiernas roll • Till regionstyrelsen, Kalmar län, Förfrågan om svar på vidtagna åtgärder avseende granskning av samverkan kring psykisk ohälsa bland äldre • Till omsorgsnämnden och socialnämnden om vidtagna åtgärder avseende granskning samverkan kring psykisk ohälsa bland äldre • Till kommunbolaget angående –VD-instruktion <p>Bolag har även ingått i ”kommunkoncerngemensamma” granskningar; GDPR, process intern kontroll, investeringsprocess, samt granskning av underhåll- och VA</p>	
--	--

Årets upprättade granskningsrapporter har överlämnats till berörd nämnd/styrelse och löpande delgivits kommunfullmäktiges presidium, som har att sprida dem till fullmäktiges ledamöter. Med rapporten har en missivskrivelse skickats till berörd nämnd/styrelse för att den ska ge svar på hur den tänkt åtgärda föreslagna rekommendationer. Revisorerna har tidigare kompletterat missiven med en rekommendation att nämnden skapar en rutin för egen uppföljning av åtgärder utifrån det svar som avges; detta med erfarenhet av att det vid uppföljande granskningar kvarstår åtgärder, där nämnden i tidigare svar redogjort för att åtgärder ska vidtas.

Rapporter som inte direkt ställts till kommunstyrelsen, har delgivits styrelsen för kännedom. När svar erhållits från berörd nämnd/styrelse har vi i revisionen bedömt om vi anser att svaret varit tillfyllest eller inte. Vid brister som noterats i granskningsrapporten och utifrån innehållet i svaren beslutar vi om granskningen ska följas upp eller inte.

Genomförda förstudier har legat som underlag till om en fördjupad granskning ska ske, men även kunnat innebära att rekommendationer riktats till nämnd eller bolag.

Uppskjuten granskning

På grund av pågående utvecklingsarbete i kommunen har en granskning av krishantering skjutits upp till 2024.

Revisorerna vill särskilt betona följande från 2023 års granskningsverksamhet:

I granskningen av **hantering och kontroller av anställdas bisysslor** är den sammanfattande bedömningen att kommunstyrelsen och nämnder bara delvis hanterar frågan om anställdas bisysslor på ett ändamålsenligt sätt. Trots tillräckliga styrdokument visar en stickprovskontroll att det saknas dokumentation i 26 av 30 stickprov. I en samkörning med Bolagsverkets register framkommer att 373 anställda i kommunen har ett engagemang i företag eller föreningar som bedriver näringsverksamhet. I granskningen framkom också att samtliga granskade förvaltningar/nämnder och bolag har gjort inköp från leverantörer där anställda inom den egna förvaltningen haft funktionärspost. Det krävs en djupare analys inom respektive förvaltning och bolag för att utröna vilka delar av rutinerna som brister.

Vid förstudien avseende **mark- och exploateringsprocessen** vill revisionen lyfta fram ett antal risker som vi bedömer som viktiga att kommunen hanterar. Eftersom riktlinjerna för markanvisning och exploatering är allmänt hållna och att kriterierna utarbetas i varje enskilt fall är det viktigt att transparens föreligger vid tilldelning av mark. Revisorerna anser också att uppföljning och utvärderings kan stärkas, inte minst då dessa projekt ofta innebär höga investeringskostnader för kommunen. Vidare bör även en kvalitativ uppföljning göras kopplat till de mål och intentioner som fanns vid projektens inledning.

I granskningen av **kommunens arbete med kompetensförsörjningen** framgår att det pågår ett aktivt arbete kring kompetensförsörjningen. Det är förhållandevis enkelt att ställa upp mål för området, men betydligt svårare att mäta och avgöra vilka insatser som ger resultat. Inte desto mindre saknar revisorerna en fördjupning hos de granskade nämnderna i fråga om uppföljning av huruvida beslutade strategier genomförs och vilka insatser som ger resultat. Kompetensförsörjningen utpekas som det avgörande område för att upprätthålla kommunens leverans av välfärdstjänster, varför kompetensförsörjningen kommer att vara ytterst central såväl i det korta som långsiktiga perspektivet.

Vi har låtit genomföra en förstudie kring **otillåten påverkan**. Frågans aktualitet har under senare kommit i fokus med anledning av ökad grad av organiserad brottslighet. Frågan har förvisso aktualiserats på kommunledningsnivå, men det saknas ett systematiskt förebyggande arbete. Förstudien redovisar att kommunstyrelsen inte har identifierat vilka verksamheter som kan vara särskilt riskutsatta. Företeelsen otillåten påverkan hanteras framför allt som en arbetsmiljöfråga men på kommunledningsnivå behöver t ex förekomsten av hot och våld ses i perspektivet av risken av att legitimiteten för kommunen undergrävs. En ytterligare konsekvens av att se problematiken framför allt som en arbetsmiljöfråga är att de förtroendevalda politikerna inte omfattas av befintligt stöd från kommunen.

Vid granskning av den **interna kontroller kopplade risken för välfärdsbrott** kan vi konstatera att kommunen påbörjat ett utvecklingsarbete. I granskningen har jämförelser gjorts mot vedertagen modell för en heltäckande intern kontroll. Rapporten visar att det brister i samtliga moment för en heltäckande intern kontroll som syftar till att förebygga, upptäcka och åtgärda välfärdsbrottslighet. Särskilt gäller det den systematiska uppföljningen av incidenter och att utbildning och informationsdelning till berörda medarbetare behöver stärkas.

Tidigare har granskning genomförts av **processer för intern kontroll**, vilka omfattat ett antal nämnder och bolag. Bland annat lyftes fram att vidareutveckla arbetet med intern kontroll ur ett kommunkoncernperspektiv, att tydligare definiera begreppet intern kontroll, samt att utveckla arbetet med riskanalyser. I samband med granskning av **intern kontroll rörande hantering av statsbidrag** rekommenderades bland annat att upprätta övergripande rutiner för att säkerställa

hanteringen. Revisorerna har i sin grundläggande granskning under 2023 fortsatt att följa upp nämnders och boalegens arbete med den interna kontrollen.

Omvärldssituationen har under år 2023 påverkat flera av kommunens verksamheter, men det saknas fortfarande spårbarhet vad avser arbete med förnyade riskanalyser.

Revisionen har haft ett fortsatt fokus på IT-säkerhetsfrågan efter de granskningar som genomfördes inom **IT-säkerhetsområdet** under år 2021. Under 2022 har uppföljning skett genom muntlig rapportering från kommunstyrelsens i samband med revisionsammansträde. Av återkopplingen framgick att det finns ett stort fokus på IT-säkerhetsfrågorna, där bland annat resursmässiga förstärkningar har skett, samt att det tagits fram en ny riktlinje för IT-säkerhet. Under 2023 har revisionen träffat kommunstyrelsens presidium tillsammans med ansvariga tjänstemän för IT och digitalisering. I den muntliga redovisningen till revisionen framhålls att IT-säkerhet ingår i den interna kontrollen och att kommunen på olika sätt arbetar systematiskt med att höja säkerhetsnivån. Det uppges ske bl a genom analyser av attacker och genom samverkan och informationsdelning med andra kommuner och i nationella fora. Det är väsentligt att kommunstyrelsen, som ansvarig för den interna kontrollen avseende IT-säkerhet, har möjlighet att få externt stöd i frågor kopplade till IT-säkerhet och att det interna arbetet därvidlag kan utmanas. Likaså kan ett externt stöd bidra till att utveckla den interna kontrollen avseende IT-säkerheten.

I lekmanrevisorernas granskningsrapporter har särskilt uppmärksammats:

Kalmar kommunbolag AB

Efter årets granskning av bolaget vill lekmanrevisorerna understryka vikten av att ägarbolagets styrelse upprätthåller en tät dialog med dotterbolagens styrelser. Vi understryker också vikten av att ägarbolagets styrelse bidrar till att stärka den långsiktiga finansiella planeringen och särskilt kring Kalmar Vatten AB:s uppföljning av storinvesteringen, tillsammans med och kommunstyrelse/kommunfullmäktige.

Bakgrunden till detta är de stora investeringsbehov som föreligger i bolagen tillsammans med att förutsättningarna för nuvarande marknadsvillkor för vissa bolag förändras. Vi poängterar särskilt vikten av dialog med styrelsen för Kalmarhem AB angående det bolagets underhållsskuld och med Växtplats i Kalmars styrelse så att bolaget ska nå nollresultat. Vi betonar också vikten av att respektive styrelse behandlar inte enbart revisionens granskningsrapporter, utan även de åtgärder i respektive bolag rapporterna föranleder.

Kalmarhem AB

Lekmanrevisorerna vill, vilket framförts i tidigare års granskningsrapporter, understryka vikten av att bolagets styrelse och VD och den politiska ledningen i kommunen, såsom företrädare för ägaren av bolaget, fortlöpande för diskussioner kring hur ägardirektiv, uppdrag och avkastningskrav förhåller sig till bolagets ekonomiska förutsättningar, bland annat avseende att säkerställa ett långsiktigt tillräckligt fastighetsunderhåll och en långsikt hållbar ekonomisk utveckling.

Lekmanrevisorerna rekommenderar styrelsen att utmana den ekonomiska långtidsprognosen med tillhörande balansräkning genom att diskutera åtgärder där bolaget av egen kraft förbättrar resultatet och nyckeltalen kopplade till balansräkningen.

Växtplats i Kalmar AB

Från årets granskning noterar lekmanrevisorerna att styrelsen och VD fattat beslut om ett flertal åtgärder med målet att bl.a. uppnå ett ekonomiskt tillfredsställande resultat. Det är viktigt att styrelsen fortsättningsvis följer upp de olika åtgärderna och att dessa får önskad effekt. Lekmanrevisorerna bedömer sammantaget att bolagets verksamhet har skötts på ett

ändamålsenligt sätt men styrelse och vd har brustit utifrån perspektivet om skötsel av bolaget på ett ekonomiskt tillfredsställande sätt.

Kalmar Vatten AB

Efter årets granskning av bolaget vill lekmannarevisorerna understryka vikten av att ägarbolagets styrelse upprätthåller en tät dialog med dotterbolagens styrelser och att den bidrar till att stärka den långsiktiga finansiella planeringen och särskilt Kalmar Vatten AB:s uppföljning av storinvesteringen, tillsammans med kommunstyrelse/kommunfullmäktige.

Revisionsrapporter och förstudier under verksamhetsåret 2022, samt svar från styrelsen och nämnderna

Granskning av årsredovisning 2022

Granskningen har syftat till att ge underlag för en bedömning om räkenskaperna ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat och ekonomiska ställning samt om årsredovisningen är upprättad i enlighet med Lag om kommunal bokföring och redovisning (LKBR) samt god redovisningssed i kommunal verksamhet.

Bedömning

Bedömningen är att kommunens räkenskaper är i allt väsentligt rättvisande. Redovisningen av leasing- och hyresavtal avseende fastigheter och lokaler behöver dock utvecklas. Det är angeläget att kommunstyrelsen skyndsamt slutför utredningen av klassificering och att omklassificering sker i redovisningen av de kontrakt som bedöms vara finansiell leasing. Grundat på granskningen har det inte framkommit några omständigheter som ger anledning att anse att förvaltningsberättelsen, driftredovisningen och investeringsredovisningen inte är upprättad i enlighet med LKBR och god redovisningssed. Det har inte framkommit några omständigheter som ger revisorerna anledning att anse att den sammanställda redovisningen inte är upprättad i enlighet med LKBR och god redovisningssed.

Rapporten har överlämnats till kommunstyrelsen den 12 april 2023 för beaktande och åtgärd.

Granskning av god ekonomisk hushållning 2022

Granskningen syftade till att ge underlag för bedömning om resultatet är förenligt med de målfullmäktige beslutat.

Bedömning

Grundat på granskningen av årsredovisningens återrapportering har det inte framkommit några omständigheter som ger anledning att anse att resultatet inte skulle vara förenligt med de finansiella mål som fullmäktige fastställt i budget 2022. Enligt årsredovisning 2022 uppnås båda de finansiella målen för år 2022 samt för den rullande femårsperioden 2018-2022. Av de långsiktiga målen uppnås att kommunkoncernens eget kapital, uttryckt i kronor per invånare och i fasta priser, ska öka över tid medan målet att kommunens alla verksamheter ska bedrivas på ett ändamålsenligt och kostnadseffektivt sätt bedöms inte vara uppnått, men ha en positiv utveckling.

Grundat på granskningen av årsredovisningens återrapportering har det inte framkommit några omständigheter som ger revisorerna anledning att anse att resultatet inte skulle vara delvis förenligt med de verksamhetsmål som fullmäktige fastställt i budget 2022. Av de långsiktiga målen uppnås 6 % medan 65 % inte är uppnådda, men har en positiv utveckling och 29 % är inte uppnådda och har en negativ trend. Av målen som gäller för budgetåret 2022 är åtta mål uppnådda medan två mål inte är

uppnådda, men har en positiv trend och ett (1) mål är inte uppnått och har en negativ trend. Noterbart är att grunden för bedömning med tydligare indikatorer och delmål utarbetats i budget 2023.

Rapporten har överlämnats till kommunstyrelsen den 12 april 2023.

Granskning av delårsrapport 2022

Granskningen har syftat till att ge revisorerna underlag för sin skriftliga bedömning om delårsrapporten har upprättats enligt lagens krav och god revisionssed

Bedömning

Grundat på en översiktlig granskning har det inte framkommit några omständigheter som ger revisorerna anledning att anse att delårsrapportens resultaträkning, balansräkning, sammanställda räkenskaper samt den översiktliga beskrivningen av kommunens drift- och investeringsverksamhet, inte i allt väsentligt, är upprättad i enlighet med LKBR.

Rapporten har överlämnats till kommunfullmäktige den 10 oktober 2022.

Granskning av god ekonomisk hushållning, delårsrapport 2022

Granskningen har syftat till att ge revisorerna underlag för sin skriftliga bedömning vilken skall biläggas delårsrapporten i samband med fullmäktiges behandling av densamma. Granskningen ska besvara revisionsfrågan om resultaten i delårsrapporten förenliga med de av fullmäktige fastställda målen för god ekonomisk hushållning, d.v.s. om det finns förutsättningar att målen kommer att uppnås.

Bedömning

Utifrån genomförd översiktlig granskning av delårsrapportens återrapportering är bedömningen att det prognostiserade resultatet är förenligt med de finansiella mål som fullmäktige fastställt i verksamhetsplan och budget 2022. Utifrån genomförd översiktlig granskning av delårsrapporten är bedömningen att det prognostiserade resultatet är delvis förenligt med de verksamhetsmål som fullmäktige fastställt i verksamhetsplan och budget 2022. Revisorerna rekommenderade kommunstyrelsen att bereda tydligare indikatorer och delmål för att öka transparensen avseende hur ett mål utvecklats.

Rapporten har överlämnats till kommunfullmäktige den 10 oktober 2022.

Granskning av GDPR

Syftet har varit att granska att om kommunstyrelsen och de granskade bolagen Kalmarhem och Kalmar Vatten samt förvaltningarna säkerställt att det finns ändamålsenliga rutiner, processer och kontroller kring GDPR.

Bedömning

Utifrån genomförd granskning är den samlade bedömning att kommunstyrelsen och de granskade bolagen delvis har ändamålsenliga rutiner, processer och kontroller kring GDPR. Bedömningen grundas på revisionsfrågorna för incidenthantering och uppföljning.

Rekommendationer

Kalmarhem AB

att tydliggöra och dokumentera rollen som ansvarar för frågor kopplat till GDPR, detta med fokus på vilket mandat denna roll har då denna i dagsläget upplevs som otydligt.

att formalisera rutiner för att säkerställa att behandlingsregistret regelbundet revideras och hålls uppdaterat.

att utöka frekvensen i utbildningsinsatser kopplat till GDPR då ledningen idag upplever att det finns ett ökat behov.

att upprätta rutiner för att regelbundet och strukturerat genomföra uppföljning, utöver den initiala bedömningen, av bolagets biträden för att säkerställa att dessa fortfarande har adekvata säkerhetsåtgärder.

Kalmar Vatten AB

att upprätta rutiner som säkerställer att den information som ges till datasubjekt inför en behandling möter kraven i förordningen.

att upprätta rutiner för att regelbundet och strukturerat genomföra uppföljning, utöver den initiala bedömningen, av bolagets biträden för att säkerställa att de fortfarande har adekvata säkerhetsåtgärder.

Utbildningsnämnden

att formalisera rutiner för att säkerställa att behandlingsregistret regelbundet revideras och hålls uppdaterat.

att utforma och implementera kontroller som säkerställer att den information som ges till datasubjekt inför en behandling möter kraven i förordningen.

att stärka sina insatser för att upptäcka, rapportera och motverka personuppgiftsincidenter. Detta kan exempelvis ske genom ytterligare utbildningsinsatser eller förtydligande av riktlinjer baserat på analyser av tidigare incidenter.

att upprätta rutiner för att regelbundet och strukturerat genomföra uppföljning, utöver den initiala bedömningen, av bolagets biträden för att säkerställa att de fortfarande har adekvata säkerhetsåtgärder.

Kommunstyrelsen

att utvärdera om den delade rollen som kommunjurist och dataskyddsombud medför en risk för självgranskning.

att införa processer för att säkerställa att det sker regelbunden sammanställning, analys och rapportering över personuppgiftsincidenter inom kommunkoncernen.

Revisorerna beslutade vid sitt sammanträde 19 maj 2022 att överlämna upprättad rapport till kommunstyrelsen för att samordnat svar, med önskan om svar senast den 31 oktober 2022.

Svar

Kommunstyrelsen behandlade svaret i november. I svaret beskrivs åtgärder till stora delar i linje med lämnade rekommendationer. Revisorerna behandlade svaret vid sitt sammanträde den 25 november 2022 och beslutade att från kommunledningskontorets förvaltningschef begära ett förtydligande av svaret kring hur frågorna centralt ska organiseras. Förtydligande erhöles vid sammanträdet den 20 december 2022, varpå revisorerna beslutade att lägga svaret till handlingarna.

Uppföljande granskning av fastighetsunderhåll

Syftet med granskningen har varit att bedöma om servicenämnden vidtagit tillräckliga åtgärder med hänsyn till revisorernas bedömda brister och rekommendationer i tidigare genomförd granskning av fastighetsunderhåll. Granskningen genomfördes år 2019 med bedömningen att kommunens servicenämnd ”inte helt har ändamålsenliga rutiner med tillräcklig intern kontroll för planering och genomförande av kommunens fastighetsunderhåll”. Bedömningen grundades bland annat på att det inte fanns ett uppdaterat fastighetssystem och där sidoordnade system bedömdes som sårbara. Vidare bedömdes att nämnden behövde tydliggöra kommunens fastighetsunderhåll i samband med budgetberedning, samt även i övrigt genom målambitioner och uppföljning av nyckeltal.

Bedömning

Den uppföljande granskningen visar att servicenämnden delvis vidtagit åtgärder med hänsyn till revisorernas bedömda brister och rekommendationer i tidigare genomförd granskning. Resurser har tillskapats för att uppdatera och fortlöpande ajourhålla fastighetssystemet, men ännu kvarstår arbete för ett fullt ut uppdaterat systemet. Detta beräknas kunna ske först till utgången av år 2023.

Bedömningen kvarstår att nämnden behöver utveckla målambitioner för fastighetsunderhållet kopplat till en bedömning av vad som är tillräckliga ekonomiska resurser för planerat underhåll av fastigheter. Vidare att nämnden följer upp nyckeltal avseende fastighetsunderhåll för olika verksamhetsområden och fastighetstyper.

Revisorerna bedömer att budgetförutsättningarna och det faktiska fastighetsunderhåll som kunnat genomföras sedan föregående granskning sannolikt har inneburit en ökad underhållsskuld.

Bedömningen är att nämnden, genom att fokusera på och lyfta fram underhållsbehoven i byggnader med riskkonstruktioner, delvis tydliggjort behoven avseende fastighetsunderhåll. Samtidigt kvarstår att kommunicera ett samlat behov av underhåll på kort och lång sikt utifrån ett uppdaterat fastighetssystem.

Rekommendationer

Utifrån resultatet av den uppföljande granskningen noterades att ett antal rekommendationer kvarstod kopplade till ovanstående redovisad bedömning.

Revisorerna beslutade vid sitt sammanträde den 19 maj 2022 att överlämna upprättad rapport till servicenämnden, samt även till kommunstyrelsen inom ramen för styrelsens uppsiktsplikt med koppling till god ekonomisk hushållning. I missivet betonas att revisorerna ser allvarligt på utfallet av den uppföljande granskningen där flera bedömningar om ej eller delvis uppfyllda revisionsfrågor kvarstår, framför allt avseende ett uppdaterat fastighetssystem till grund för underhållsplaneringen. Svar önskades senast den 31 oktober.

Svar

Servicenämnden och kommunstyrelsen har i oktober behandlat svar på den uppföljande granskningen med svar i linje med kvarstående rekommendationer. Revisorerna behandlade svaren vid sitt revisions-sammanträde den 17 november 2022, varpå de lades till handlingarna. Samtidigt beslutades att särskilt uppmärksamma utfallet av den uppföljande granskningen i samband med framtagandet av revisionsberättelse och redogörelse för revisionsåret.

Granskning av föreningsbidrag

Syftat var att granska om kultur- och fritidsnämnden säkerställer en ändamålsenlig hantering med tillräcklig intern kontroll vid bidragsgivning till föreningar.

Bedömning

Utifrån genomförd granskning är den samlade bedömning att kultur- och fritidsnämnden i allt väsentligt säkerställer en ändamålsenlig hantering med tillräcklig intern kontroll vid bidragsgivning till föreningar.

Rekommendationer

att nämnden efterfrågar en mer detaljerad redovisning av uppföljning av verkställighetsbeslut och en mer detaljerad redovisning av totalt utbetalda bidrag i syfte att ge nämnden den information som är nödvändig för att säkerställa en tillräcklig intern kontroll gällande stöd till föreningar, samt

att säkerställa att det genomförs en rutinmässig avstämning och avräkning mot skulder till kommunen innan utbetalning av bidrag sker.

Revisorerna beslutade vid sitt sammanträde den 25 augusti 2022 att överlämna upprättad rapport till kultur- och fritidsnämnden, med önskan om svar senast den 20 december 2022.

Svar

Nämnden behandlade svaret i januari 2023 med åtgärder i linje med lämnade rekommendationer. Revisorerna behandlade svaret vid sitt sammanträde den 2 februari 2023 och beslutade att lägga svaret till handlingarna.

Granskning av samverkan mellan nämnder och bolag i samhällsplaneringsfrågor

Granskningens syfte har varit att bedöma hur samverkan mellan nämnder och bolag i samhällsplaneringsfrågor sker; om kommunstyrelsen, vatten- och miljönämnden samt samhällsbyggnadsnämnden säkerställer att samverkan mellan nämnder och bolag i samhällsplaneringsfrågor sker på ett ändamålsenligt sätt.

Bedömning

Utifrån genomförd granskning är den samlade bedömning att kommunstyrelsen, vatten- och miljönämnden samt samhällsbyggnadsnämnden inte helt säkerställer att samverkan mellan nämnder och bolag i samhällsplaneringsfrågor sker på ett ändamålsenligt sätt.

Rekommendationer

Kommunstyrelsen

att i enlighet med bestämmelserna i plan- och bygglagen kontinuerligt utveckla översiktsplanen och andra planer inom området, vilka är centrala för samhällsplaneringen.

att överväga att en utbyggnadsstrategi arbetas fram i syfte att tydliggöra genomförandet av översiktsplanen. Revisorerna anser att det skulle underlätta förverkligandet av översiktsplanens olika delar utifrån kostnad och komplexitet.

att implementera hållbarhetsfrågorna, som beskrivs i de strategiska dokumenten, i genomförande av samhällsplaneringen.

att föreslå kommunfullmäktige att tydliggöra vilken nämnd som är ytterst ansvarig för kommunens gator och vägar, eftersom samhällsbyggnadsnämnden ansvarar för planering och utformning medan servicenämnden ansvarar för förvaltning, drift och underhåll.

att formalisera stadiet innan detaljplaneprocessen för att samla in och skapa ett genomarbetat underlag för samtliga aktörer som är viktiga för att Kalmar kommun ska upplevas som hållbar.

att tillskapa en längre planeringshorisont inför genomförande av exploaterings- och investeringsprojekt. Den utsträckta planeringstiden bör användas till att stämma av planer med de nämnder och bolag som berörs.

Samhällsbyggnadsnämnden

att i beskrivningen av planprocessen säkerställa tillräcklig transparens avseende nämnders och bolagsstyrelsers svar på remisser.

Kommunstyrelsen och samhällsbyggnadsnämnden

att säkerställa en tidig insyn i samhällsbyggnadsprocessen för berörda nämnder och bolag samt implementera en tydlig och transparent process där det sker en öppen avvägning mellan olika intressen.

att genomlysna och dokumentera samhällsbyggnadsprocessen. Enligt reglementet omfattar kommunstyrelsens ansvarsområde processerna från översiktsplan till skedet innan detaljplaneprocessen samt från färdig detaljplan till genomförande och färdigställande av exploaterings- och investeringsprojekt. Samhällsbyggnadsnämndens reglemente omfattar de formella processerna för program och detaljplaner.

Vatten- och miljönämnden

att utifrån reglementet tydliggöra sitt uppdrag gentemot vissa av servicenämndens verksamheter vad gäller ansvar och finansiering av initiativ.

Revisorerna beslutade vid sitt sammanträde den 22 september 2022 att överlämna upprättad rapport till kommunstyrelsen, vatten- och miljönämnden samt samhällsbyggnadsnämnden med önskan om svar senast den 31 januari 2023. Revisorerna beslutade att komplettera missivet med följande "Vi vill särskilt uppmärksamma behovet, vilket framgår av rapporten, av att öka transparensen i planprocessen avseende hur nämnder och bolagsstyrelser hanterar och svarar på remisser". Efter begäran om anstånd kommer svar att behandlas efter att revisionsår 2022 avslutats.

Svar

Kommunstyrelsen, samhällsbyggnadsnämnden och vatten- och miljönämnden avger samma svar. Eftersom allt arbete med planer inom samhällsplaneringen kräver del av befintliga resurser bör alla planer prioriteras för start av planutskottet. Detta bör förtydligas i en uppdatering av reglementena med utgångspunkten att samtliga planer inom den fysiska planeringen bör beslutas för start i planutskottet. I ett sådant arbete bör man överväga att definiera beslutsnivåer för olika typer av planer inom den fysiska planeringen, det vill säga vilka typer av planer som kan antas av planutskottet och vilka planer som ska gå hela vägen till kommunfullmäktige.

För att uppnå långsiktighet i planering har en stadsutvecklingsstrateg anställts med framtagande av en mer långsiktig utbyggnadsplan/strategi som huvuduppdrag.

I Kalmar kommun har kommunfullmäktige inte gett en nämnd hela ansvaret att vara väghållare utan ansvaret är fördelat på flera nämnder. En förändring enligt förslaget i rekommendationen behöver analyseras och utredas vidare. Detta arbete kommer att initieras och innehålla deltagande från berörda nämnder och bolag.

Det har inrättats en tjänst på kommunledningskontoret med ansvar kopplat till att bland annat lämna förslag på prioritering av detaljplaner för beslut i kommunstyrelsens planutskott. En tidig dialog i samband med prioritering av detaljplaner är sätt att säkerställa tillräcklig transparens.

Arbetet med att genomlysna och dokumentera samhällsbyggnadsprocessen är påbörjat och fortsätter under 2023. Arbetet sker i samverkan mellan flera förvaltningar och bolag inom koncernen.

Vatten- och miljönämnden har enligt sitt reglemente att de ska samarbeta nära med samhällsbyggnads- och servicenämnden när det gäller vatten-, miljö- och klimatfrågor. I samarbetet ingår att överbrygga och lösa eventuella gränsdragningsfrågor mellan nämnderna. För att lyckas med samordningen kring dessa åtgärder sker avstämningar med ordförandena i berörda nämnder samt med förvaltningscheferna. Den samordningen behöver stärkas ytterligare samtidigt som vatten- och miljönämnden behöver ha en bättre framförhållning och tydlighet i de uppdrag och projekt som ska genomföras för att berörda förvaltningar ska kunna hinna säkerställa resursplaneringen och samordningen med förvaltningarnas övriga uppdrag.

Revisorerna beslutade vid sitt sammanträde den 24 augusti 2023 att lägga svaren till handlingarna.

Uppföljande granskning av lokalförsörjning

Syftet med den uppföljande granskningen och revisionsfrågan har varit att bedöma om kommunstyrelsen och servicenämnden vidtagit tillräckliga åtgärder med hänsyn till bedömda brister och rekommendationer i tidigare genomförd granskning av kommunens lokalförsörjning. Granskningen genomfördes år 2021 med bedömningen att kommunstyrelsen och servicenämnden "inte helt säkerställer ändamålsenliga rutiner och tillräckliga beslutsunderlag för kommunens lokalförsörjningsbehov". Bedömningen grundades bland annat på att processen behöver utvecklas genom politiskt beslutade riktlinjer som stöd för kommunens lokalförsörjning. Bland annat lyftes fram att bättre framförhållning och långsiktighet behöver skapas genom att servicenämnden behandlar en kommungemensam lokalförsörjningsplan till grund för den övergripande beredningen av kommunens investeringsbudget. Kommunstyrelsen beslutade i juni 2021 om ett uppdrag i syfte att ta fram policydokument till grund för en utveckling av lokalförsörjningsprocessen.

Bedömning

Utifrån iakttagelserna i den uppföljande granskningen är bedömningen att kommunstyrelsen och servicenämnden till stor del vidtagit åtgärder med hänsyn till bedömda brister och rekommendationer i tidigare genomförd granskning. Åtgärderna är huvudsakligen i form av ett pågående arbete baserat på ett uppdrag från kommunstyrelsen. Fullmäktiges beslut om policy beräknas till halvårsskiftet år 2023.

Rekommendationer

Utifrån resultatet av den uppföljande granskningen lämnades inga rekommendationer.

Revisorerna beslutade vid sitt sammanträde den 25 november 2022 att överlämna upprättad rapport till kommunstyrelsen och servicenämnden. Med anledning av den uppföljande granskningens utfall begärdes inget svar.

Uppföljande granskning - Avvikelsehantering samt följsamhet till riktlinjer och rutiner inom HSL

Syftet med den uppföljande granskningen har varit är att bedöma om omsorgsnämnden, socialnämnden och Södermöre kommundelsnämnd vidtagit tillräckliga åtgärder med hänsyn till revisorernas bedömda brister och rekommendationer i tidigare genomförd granskning. Det rekommenderades att säkerställa att styrande och stödjande dokument avseende avvikelser och klagomål är kända och efterlevs i verksamheten, att styrning, ledning och kontroll avseende avvikelsehanteringen sker samt att återkoppling på genomförda avvikelser och klagomål återkopplas till verksamheten. Vidare att resultat från avvikelser och klagomål används i syfte att bidra till verksamhetens utveckling.

Bedömning

Utifrån genomförd uppföljande granskning är den samlade bedömning att tillräckliga åtgärder har vidtagits för att komma till rätta med de brister som identifierades i 2020 års granskning. Ett visst arbete med implementeringen kvarstår dock.

Rekommendationer

Utifrån resultatet av den uppföljande granskningen lämnades inga rekommendationer.

Revisorerna beslutade vid sitt sammanträde den 17 november 2022 att överlämna upprättad rapport till omsorgsnämnden, socialnämnden och Södermöre kommunalnämnd. Med anledning av den uppföljande granskningens utfall begärdes inget svar.

Granskning av kommunens inköpsorganisation, upphandling och avtalsuppföljning

Granskningen har syftat till att bedöma om kommunstyrelsen och servicenämnden har säkerställt en ändamålsenlig inköps- och upphandlingsverksamhet.

Bedömning

Den samlade bedömning utifrån genomförd granskning är att kommunstyrelsen och servicenämnden inte helt har säkerställt en ändamålsenlig inköps- och upphandlingsverksamhet.

Rekommendationer

Kommunstyrelsen

att bereda ärende för att revidera kommunstyrelsens och servicenämndens respektive reglementen så att det blir tydligt vilket ansvar som åligger kommunstyrelsen respektive upphandlingsenheten gällande inköps- och upphandlingsfrågor.

att gränsdragningen mellan serviceförvaltningens ansvar kontra respektive övrig förvaltnings och bolags ansvar tydliggörs i styrdokument.

att direktupphandlingsprotokollet och anvisningar för direktupphandling revideras så att dokumenten uppfyller lagstiftningens och Konkurrensverkets krav för dokumentation av direktupphandlingar.

att det gentemot verksamheterna genomförs utbildning och/eller informationsinsatser gällande dokumentation av direktupphandlingar.

att det sker ett fortsatt arbete med att dokumentera och implementera rutiner och processer för att säkerställa avtalstrohet.

att det tas fram rutiner och processer för att säkerställa att det sker en ändamålsenlig och systematisk avtalsuppföljning.

att kommunstyrelsen följer upp inköps- och upphandlingsverksamheten mer systematiskt eftersom ansvaret för verksamheten åligger kommunstyrelsen enligt nuvarande reglemente.

Revisorerna beslutade vid sitt sammanträde den 25 november 2022 att överlämna upprättad rapport till kommunstyrelsen och servicenämnden, med önskan om svar senast den 17 april 2023.

Svar

Servicenämnden och kommunstyrelsen har behandlat svar på rapporten i mars respektive april 2023. Av svaren framgår redovisade åtgärder i linje med lämnade rekommendationer. Revisorerna behandlade svaren vid sitt sammanträde den 12 april 2023 och beslutade att lägga svaren till handlingarna.

Granskning av underhåll av gator- och vägar samt VA

Granskningen har syftat till att bedöma om servicenämnden och Kalmar Vatten AB har säkerställt ett ändamålsenligt underhåll med tillräcklig intern kontroll avseende teknisk infrastruktur som gator och vägar samt VA-ledningsnät.

Bedömning

Den samlade bedömning är att servicenämnden inte helt säkerställt ett ändamålsenligt underhåll med tillräcklig intern kontroll avseende teknisk infrastruktur som gator och vägar. Den samlade bedömning är att Kalmar Vatten i allt väsentligt säkerställt ett ändamålsenligt underhåll med tillräcklig intern kontroll avseende VA-ledningsnätet.

Rekommendationer

Servicenämnden

att säkerställa att en fortsatt utveckling och kontinuerlig uppdatering av den rullande femårsplanering för beläggningsunderhållet som påbörjats, samt att med denna planering som grund verka för en mer flexibel hantering av budgeten för ökad ekonomiska effektivitet i arbetet med samförläggningar.

att i behandling av budgetunderlag inför kommunens övergripande budgetberedning tydligare behöver lyfta fram förutsättningarna för underhåll i teknisk infrastruktur, samt att i detta sammanhang bör verka för långsiktigt stabila planeringsförutsättningar, där hela den tillgängliga budgeten för det underhåll i teknisk infrastruktur som nämnden ansvarar även budgeteras och redovisas under nämndens ansvar (d v s ej delat mellan nämnden och kommunstyrelsen).

att bestämma ett antal mått och nyckeltal som löpande följs upp, samt som kan ligga till grund för målamationer och framställan av behov i samband med budgetbehandling.

att styrningen av rapportering till nämnden förbättras avseende frekvens och innehåll samt genom skriftliga underlag för ökad transparens.

Kalmar Vatten AB

att säkerställa att förnyelseplanen, för ökad transparens och som stöd för den långsiktiga planeringen, fortlöpande uppdateras och hålls aktuell.

Revisorerna beslutade vid sitt sammanträde den 12 oktober 2022 att överlämna upprättad rapport till servicenämnden och Kalmar Vatten, med önskan om svar senast den 17 april 2023.

Svar

Servicenämndens behandlade svar i mars 2023 med redovisade åtgärder delvis i linje med lämnade rekommendationer. Revisorerna behandlade svaret vid sitt sammanträde den 12 april 2023 och beslutade att lägga svaret till handlingarna.

Uppföljande granskning avseende fordonshantering

Granskningen har syftat till att följa upp granskning av fordonshantering från år 2021. Syftet har varit att bedöma om servicenämnden vidtagit tillräckliga åtgärder med hänsyn till revisorernas bedömda brister och rekommendationer i tidigare genomförd granskning. En rad rekommendationer lämnades, bland annat avseende att ta fram dokumenterade riktlinjer avseende gränsdragning mellan serviceförvaltningen som leasinggivare och övriga verksamheter som leasingtagare. Vidare rekommenderades framtagande av riktlinjer som beskriver hur användandet av kommunens fordon ska ske, samt att det upprättas ett systematiskt uppföljningsarbete avseende användandet av fordon.

Bedömning

Slutsatsen är att servicenämnden i huvudsak inte har vidtagit åtgärder med hänsyn till revisorernas rekommendationer utifrån genomförd granskning av fordonshanteringen.

Rekommendationer

att fortsatt beakta de rekommendationer som lämnades i samband med granskningen från år 2021.

Revisorerna beslutade vid sitt sammanträde den 25 november 2022 att överlämna upprättad rapport till servicenämnden, med önskan om svar senast den 17 april 2023.

Svar

Nämnden behandlade svaret i mars 2023 med åtgärder i linje med lämnade rekommendationer. Revisorerna behandlade svaret vid sitt sammanträde den 12 april 2023 och beslutade att lägga svaret till handlingarna.

Granskning av långsiktig planering av förskole- och skolstrukturen

Granskningen syftade till att bedöma om utbildningsnämnden och Södermöre kommunalnämnd säkerställer en ändamålsenlig långsiktig planering av förskole- och skolstrukturen.

Bedömning

Utifrån genomförd granskning är den samlade bedömning att utbildningsnämnden och Södermöre kommunalnämnd inte helt säkerställer en ändamålsenlig långsiktig planering av förskole- och skolstrukturen.

Rekommendationer

Utbildningsnämnden och Södermöre kommunalnämnd

att ta ställning till och besluta om ett sammanhållet dokument i form av funktionsprogram som tydliggör nämndernas ambitioner utifrån olika parametrar som miljö, effektivitet, dimensionering och andra ambitioner som ska vara vägledande eller styrande för den långsiktiga planeringen.

att skapa bättre underlag för framförhållning och långsiktighet, samt ökad transparens, genom att långsiktiga planer underställs nämnderna för beslut där behovsbedömningar utifrån demografi, samhällsplanering m m tillsammans med scenarier och riskbedömningar lägger grunden för ort-/områdesvis planering, där även viktiga frågor som kapacitet, effektivitet och ändamålsenlighet lyfts fram.

att de ekonomiska aspekterna för de långsiktiga behoven utvecklas kopplat till en utvecklad transparent långsiktig planering, där såväl internhyrans utveckling, samt för verksamheten eventuella effektivitetsvinster lyfts fram.

Revisorerna beslutade vid sitt sammanträde 20 december 2022 att översända granskningen till utbildningsnämnden och Södermöre kommunalnämnd, men begäran om svar senast 28 april 2023.

Svar

Utbildningsnämnden och Södermöre kommunalnämnd lämnar samma svar

I framtida lokalförslöjningsplan kommer följande att lyftas in:

- Behovsbedömningar utifrån demografi, samhällsplanering, kapacitet, effektivitet och ändamålsenlighet.
- Alternativa scenarier och risker.
- Ekonomiska analyser av framförda behov inkl dess påverkan på internhyrans utveckling samt eventuella effektivitetsvinster.

Ett funktionsprogram ska tas fram som tydliggör nämnden ambitioner utifrån olika parametrar:

- Miljö och Effektivitet
- Dimensionering
- Andra ambitioner

Revisorerna beslutade vid sitt sammanträde den 24 augusti 2023 att lägga svaren till handlingarna.

Granskning av intern kontroll rörande hantering av statsbidrag

Granskningen har syftat till att bedöma om kommunstyrelsen, omsorgsnämnden och utbildningsnämnden säkerställer att den interna kontrollen för hantering och redovisning av statsbidrag är tillräcklig.

Bedömning

Den samlade bedömningen är att kommunstyrelsen ej säkerställer att den interna kontrollen för hantering och redovisning av statsbidrag är tillräcklig, medan bedömningen för de båda nämnderna är att de inte helt säkerställer att den interna kontrollen för hantering och redovisning av statsbidrag är tillräcklig.

Rekommendationer

Kommunstyrelsen

att överväga att utveckla strategier och styrprinciper för riktade statsbidrag.

att upprätta kommunövergripande rutiner för att säkerställa att hanteringen avseende statsbidrag sker på samma sätt inom alla nämnder. Dessa rutiner bör även säkerställa att hanteringen inom kommunstyrelseförvaltningen sker på samma sätt oavsett verksamhet. Kommunstyrelsen bör även överväga att inrätta en samordnande funktion med övergripande ansvar för hanteringen av statsbidrag utifrån kommunstyrelsens uppsiktsplikt.

att säkerställa att rapportering/uppföljning av statsbidrag sker till kommunstyrelsen med jämna mellanrum. Detta kan endera ske i rapporter (t. ex tertialrapporter, årsrapport) eller under separat informationspunkt.

att beakta och riskbedöma statsbidrag inom ramen för det systematiska arbetet med intern kontroll.

Omsorgsnämnden

att säkerställa att upprättad rutin utvecklas med detaljerade rutinbeskrivningar enligt synpunkterna i granskningsrapporten. Detta i syfte att säkerställa korrekt hantering och att göra hanteringen mindre personberoende och sårbar.

att säkerställa att beslut fattas av nämnd avseende upprättad rutin. Detta kan med fördel göras efter att rutinen har utvecklats med detaljerade rutinbeskrivningar.

att beakta och riskbedöma statsbidrag inom ramen för det systematiska arbetet med intern kontroll.

Utbildningsnämnden

att säkerställa att upprättad rutin utvecklas med detaljerade rutinbeskrivningar enligt synpunkterna i granskningsrapporten. Detta i syfte att säkerställa korrekt hantering och att göra hanteringen mindre personberoende och sårbar.

att säkerställa att beslut fattas av nämnd avseende upprättad rutin. Detta kan med fördel göras efter att rutinen har utvecklats med detaljerade rutinbeskrivningar.

Revisorerna beslutade vid sitt sammanträde den 20 december 2022 att överlämna upprättad rapport till kommunstyrelsen, omsorgsnämnden och utbildningsnämnden, med önskan om svar senast den 28 april 2023.

Svar

Kommunstyrelsen och nämnderna har under mars 2023 behandlat svar utifrån lämnade rekommendationer. Svaren är huvudsakligen i linje med lämnade rekommendationer.

Revisorerna behandlade svaren vid sitt sammanträde den 12 april 2023 och beslutade att lägga svaren till handlingarna.

Omsorgsnämnden

Efter synpunkter i granskningsrapporten har nämnden upprättat en detaljerad rutinbeskrivning för att säkerställa en korrekt hantering av statsbidrag och övrig extern finansiering. Internkontrollplanen för 2023 omfattar kontrollmoment avseende extern finansiering.

Utbildningsnämnden

Tidigare rutin för hantering av statsbidragens har utvecklats mot bakgrund av observationerna i granskningsrapporten.

Revisorerna beslutade vid sitt sammanträde den 17 maj 2023 att ej ta upp svaren, då de redan behandlats.

Granskning av process intern kontroll

Granskningen har syftat till att granska om kommunstyrelsen, utbildningsnämnden, omsorgsnämnden, socialnämnden och samhällsbyggnadsnämnden, samt bolagen Kalmarhem och Destination Kalmar, säkerställer en tillräcklig intern styrning och kontroll.

Bedömning

Utifrån genomförd granskning är den samlade bedömning att kommunstyrelsen, nämnderna och bolagsstyrelser inte helt säkerställer en tillräcklig intern styrning och kontroll.

Rekommendationer

Kommunstyrelsen

att vidareutveckla arbetet med intern kontroll till att omfatta hela kommunkoncernen för att på så sätt få ett samlat grepp av den interna kontrollen. Ett led i detta är att göra en översyn av nuvarande reglemente så att reglementet även omfattar de kommunala bolagen.

att en beskrivning formuleras som definierar begreppet intern kontroll samt beskriver innebörden med de riskanalyser och kontrollplaner som ska upprättas enligt fullmäktiges reglemente i förhållande till kontrollmiljön i övrigt, exempelvis de kontroller som genomförs inom ramen kvalitetsledningssystem. Detta mot bakgrund av att vi anser att det är viktigt att ge begreppet "intern kontroll" en enhetlig betydelse för förtroendevalda och tjänstepersoner vilket inte är fallet i nuläget.

att en översyn genomförs av riktlinjer, instruktioner och mallar avseende intern kontroll för att säkerställa att dessa är aktuella, exempelvis upprättande av riskanalys, kontrollplan och rapportering. Vidare bör åtgärder vidtas för att säkerställa att samtliga nämnder och bolag tillämpar dessa.

att kommunstyrelsen gör en bedömning av nämndernas och bolagens rapportering i slutet av året av den interna kontrollen samt ger återkoppling med förbättringsförslag. Kommunstyrelsens bedömning av nämndernas och bolagens interna kontroll kan förslagsvis redovisas i anslutning till förvaltningsberättelsen.

att åtgärder vidtas för att utveckla arbetet med riskanalyser för att öka kunskapen hos framför allt förtroendevalda. Vidare anser vi det är viktigt att systematiken kring bedömning av risker ses över för att så långt som möjligt få en enhetlig bedömning av risker.

att en tydlig distinktion sker mellan intern kontroll och de kvalitetssystem (enl ISO) som tillämpas inom vissa av förvaltningarna samt bolagen. Detta mot bakgrund av att revisorerna i sin granskning får intrycket av att intern kontroll och system för kvalitetsarbetet ges samma innebörd och syfte vilket vi inte anser. Revisorernas uppfattning är att den interna kontrollen ytterst ägs av nämnden/styrelsen och är därmed deras verktyg för att bli säkerställa efterlevnad i system för kvalitetssäkring samt säkerställa att nämndens/styrelsens uppdrag verkställs enligt beslut. Kvalitetssystemen å andra sidan betraktar vi vara ett viktigt verktyg och stöd för den operativa verksamheten för att säkerställa en god kvalitet i denna.

Kommunstyrelsen, nämnder och bolagsstyrelser

att nämnder och styrelser aktivt involveras i framtagandet av tänkbara risker till en risklista (bruttolista) samt på samma sätt involveras i bedömning och urval av vilka risker (nettolista) som ska gå vidare och bli kontrollmoment.

att utbildningar genomförs för både nyvalda och omvalda förtroendevalda avseende riskanalys och intern kontroll under inledningen av mandatperioden för att skapa en gemensam förståelse för begreppet intern kontroll samt en god kunskapsnivå.

att stöd ges till nämnder och bolag för att skapa effektiva metoder för att genomföra kontrollmoment på. Detta anser vi revisorer vara viktigt för att säkerställa en effektiv användning av resurser i det interna kontrollarbetet.

Revisorerna beslutade vid sitt sammanträde den 2 februari 2023 att överlämna upprättad rapport till kommunstyrelsen, utbildningsnämnden, omsorgsnämnden, socialnämnden och samhällsbyggnadsnämnden, samt bolagen Kalmarhem och Destination, med önskan om svar senast den 31 maj 2023.

Svar

Kommunstyrelsen

Arbetet med intern kontroll samordnas från och med 2023 av kommunkoncernens centrala kvalitetsnätverk under ledning av övergripande kvalitetschef. Flytten av samordningen från ekonomi till kvalitet skapar förutsättningar för en mer objektiv och enhetlig intern kontroll. Reglementet kommer från 2024 att ersättas av en koncerngemensam policy med riktlinjer och planeras fastställas av kommunfullmäktige respektive kommunstyrelse under juni 2023.

Definitionen av begreppen intern kontroll och risk är en del av den koncernövergripande policyn och där riktlinjerna definierar och beskriver innebörden samt den övergripande metodiken för riskanalys och kontrollplan.

Koncernövergripande riktlinjer är framtagna och kommer att fastställas av kommunstyrelse. Förutom kvalitetsövertagande av samordningen för intern kontroll kommer tillämpandet följas upp vid internrevisionerna.

Uppföljning kommer från 2024 ske varje tertiäl till nämnd respektive bolagsstyrelse. Dessa sammanfattas och rapporteras till kommunstyrelsen som ett separat ärende efter varje tertiäl. Kommunstyrelsen får i samband med årsredovisningen en uppföljning av nämndernas och bolagens arbete med intern kontroll. Uppföljningen ska bland annat innehålla en samlad bedömning av kommunkoncernens internkontroll. Vid behov ska det lämnas förslag till förbättringar och förändringar av kontrollplan, policy och riktlinjer för intern kontroll.

Den koncernövergripande policyn och riktlinjerna definierar ägandeskapet för intern kontroll. Revisorerna ser intern kontroll som en del av koncernens ledningssystem och arbetar för att integrera framtagnings-, fastställande- och uppföljningscyklerna i desamma för övriga sådana i verksamheten, exempelvis verksamhetsplanen.

Förslag på riskanalys och intern kontrollplan (nettolista) baserad på samtliga identifierade risker (bruttolista) presenteras från 2024 på nämnds-/styrelsemöte och antas av nämnden/styrelsen på nästkommande sammanträde.

Utbildning är under framtagande och kommer att erbjudas förtroendevalda från och med hösten 2023.

Revisorerna beslutade vid sitt sammanträde den 15 juni 2023 att lägga svaren till handlingarna.

Granskning av investeringsprocessen inom kommunkoncernen

Granskningen har syftat till att bedöma om kommunstyrelsen, Kalmarhem och Kalmar Vatten har ändamålsenliga beslutsunderlag och rutiner med tillräcklig intern kontroll för planering och uppföljning av investeringar i anläggningstillgångar.

Bedömning

Utifrån genomförd granskning är den samlade bedömning att kommunstyrelsen, Kalmarhem och Kalmar Vatten inte helt har ändamålsenliga beslutsunderlag och rutiner med tillräcklig intern kontroll för planering och uppföljning av investeringar i anläggningstillgångar.

Rekommendationer

Kommunstyrelsen

att investeringsprocessen utgår från politiskt fattade beslut om policy/riktlinjer, där revisorerna rekommenderar att fullmäktige fattar beslut om policy och kommunstyrelsen om riktlinjer. Vidare att kommunkoncernperspektivet tydligare lyfts fram i investeringsprocessen och omfattas av policy/riktlinjer.

att för större investeringar säkerställa en för kommunstyrelsen tillräcklig insyn i prioritering, genomförande och uppföljning utifrån den av fullmäktige beslutade investeringsramen.

att kommunstyrelsens roll stärks vad avser uppföljning av kommunens större investeringsprojekt, samt att slutredovisning av större projekt sker i kommunstyrelsen och att denna redovisning sker ur fler aspekter än enbart ekonomiskt utfall. Denna stärkta roll avser även särskilt stora investeringar inom kommunkoncernen.

att de underlag som till beredningsprocessen inhämtas från nämnder/-förvaltningar omfattar en längre tidshorisont än nuvarande, samt att underlagen även omfattar hela kommunkoncernen. Att utveckla behovsbedömningarna, samt riskbedömningar, i de behovsunderlag som lämnas inför beredning av verksamhetsplanens investeringsbudget. Kraven på underlaget bör följa investeringens storlek.

att större projekt särredovisas i de ordinarie uppföljningsrapporterna (åtminstone den tertial- och årsvisa rapporteringen) och att uppföljningen inte enbart upptar budgetåret, utan investeringens hela period med budget, utfall och prognos.

att se över hur stödet kan utvecklas ur ett kommunkoncernperspektiv, vad avser att stödja i upphandlingsprocessen vid större entreprenadupphandlingar, dels till kommunens förvaltningsorganisation, dels till kommunens bolag.

Kalmarhem och Kalmar Vatten

att respektive styrelse fattar beslut om policy och/eller riktlinjer för investeringar.

att större projekt särredovisas i uppföljningsrapporterna (åtminstone den tertial- och årsvisa rapporteringen) och att uppföljningen inte enbart upptar budgetåret, utan investeringens hela period med budget, utfall och prognos.

Det rekommenderades även att kommunkoncernperspektivet iakttas i tillämpliga delar för de till bolagen riktade rekommendationerna.

Revisorerna beslutade vid sitt sammanträde den 3 mars 2023 att överlämna upprättad rapport till kommunstyrelsen, Kalmarhem och Kalmar Vatten, med önskan om svar senast den 15 juni 2023.

Svar

Kommunstyrelsen

Kommunen tar fram en koncernövergripande investeringspolicy, som beslutas av kommunfullmäktige, och koncernövergripande investeringsriktlinjer, som beslutas av kommunstyrelsen. Majoritetsägda bolag ingående i koncernen antar beslutad policy och riktlinjer. Policy och riktlinjerna blir ett underlag och vägledning för dokumentet. investeringsprocess, som beslutas av tjänsteperson.

Kommunen ser över hur den befintliga rapporteringen till bland annat planutskottet kan förbättras och också säkerställa att relevant information går vidare till kommunstyrelsen.

Kommunen fortsätter arbetet med lokalförsörjningsplan och infrastruktur, samt att dessa implementeras i budgetprocessen och att samla detta i ett gemensamt underlag för kommunkoncernen.

Kommunen fortsätter arbetet med översyn av befintlig blankett/underlag med bland annat fokus på behovs- och riskbedömning, samt utformning av blankett/underlag utifrån investeringarnas storlek.

Kommunen fortsätter med rapportering av enskilda projekt till plan och investeringsberedningen och planutskottet, men ser också över särredovisning av enskilda projekt i tertials och årsvisa rapporteringar.

Kalmar Vatten AB

Kalmar Vatten AB:s styrelse svarar i september 2023 att en process pågår för tydligare redovisning av investeringar, och att denna beräknas vara klar under 2024. Svaret lades till handlingarna 12 oktober.

Kalmarhem AB

De investeringsprojekt som styrelsen tagit beslut om redovisas i tertialrapporten. Ett arbete pågår på kommunkoncernnivå med att ta fram en kommunövergripande policy/riktlinje för investeringsprocessen likt motsvarande för exempelvis finansverksamheten.

Revisorerna beslutade vid sitt sammanträde den 24 augusti 2023 att lägga svaren till handlingarna.

Granskning av målstyrning

Granskningen har syftat till att bedöma om kommunstyrelsen och nämndernas målstyrning bedrivs ändamålsenligt och med tillräcklig intern kontroll.

Bedömning

Utifrån genomförd granskning är den samlade bedömning att kommunstyrelsen och nämnderna inte helt bedriver arbetet med målstyrning ändamålsenligt och med tillräcklig intern kontroll.

Rekommendationer

att rapporteringen till fullmäktige, kommunstyrelsen och nämnderna utvecklas med fokus på mer av effekt och bedömning om vad som är kritiskt för att kunna nå målet. Revisorerna konstaterar samtidigt att den utveckling som skett med att i större utsträckning arbeta med delmål kommer att främja möjligheten till styrning och uppsikt.

att stärka fokus på arbetet med att ta fram indikatorer till grund för att bedöma måluppfyllelse samt trender över tid. Detta för att skapa en bättre grund för analys och styrning.

att samtliga nämnder tillämpar ett arbetssätt där nämnden tydligare involveras i beredningsprocessen, exempelvis genom en måldag eller motsvarande inför kommande års verksamhetsplan. En sådan dag kan med fördel samordnas med arbetet med nämndens riskanalys (inom ramen för kommunen regelverk för intern kontroll).

att samtliga nämnder i verksamhetsplanen tydliggör aktiviteter eller motsvarande kopplade till målen.

att tydliggöra nätverkens och målsamordnarnas roll gentemot det arbete som bedrivs i linjeorganisationen.

att ovanstående rekommendationer i tillämpliga delar även omfattar koncernkoncernen.

Revisorerna beslutade vid sitt sammanträde den 3 mars 2023 att överlämna upprättad rapport till kommunstyrelsen och granskade nämnder, med önskan om svar senast den 15 juni 2023.

Svar

Kommunstyrelsen har lämnat ett samordnat svar för samtliga tillskrivna nämnder

Metodikerna och stödet kring vad man i nämnderna kan och ska påverka utifrån fullmäktigemålen behöver utvecklas och ett arbete för att ett metodstöd och etablera forum för att stötta nämnderna i sitt målarbete pågår via kvalitetsnätverket.

Indikatorer till samtliga mål och delmål är en del av verksamhetsplanens nya målstruktur från och med 2023.

Workshops genomförs i de flesta nämnder i olika format, men stöttning från central nivå behövs för att binda ihop de centrala och lokala perspektiven. Nämndernas kvalitetsledare i det centrala kvalitetsnätverket kommer utgöra detta stöd till central kvalitetschef.

Den centrala kvalitetsnätverksstrukturen och dess olika roller är tydliggjord av koncerngruppen under våren 2023 och fångar samtliga nämnder och bolag via dess kvalitetsledare.

Revisorerna beslutade vid sitt sammanträde den 15 juni 2023 att lägga svaren till handlingarna.

Förstudie ändamålsenlig rapportering

Syftet med förstudien har varit att ge revisorerna underlag för bedömning om det finns anledning att genomföra fördjupad granskning inom området ändamålsenlig rapportering. Förstudien har även kunnat ligga till grund för rekommendationer eller specifika frågeställningar.

Med förstudien och tidigare riskanalyser som grund beslutade vi om fördjupad granskning avseende målstyrning och investeringsprocess.

Rekommendationer

Kommunstyrelsen

att tillse att styrningen ökar vad avser hur innehållet ska disponeras under tertiäl- och årsrapporternas rubriker, samt med anvisning om gemensam tillämpning av vissa underrubriker.

att verka för att utveckla återkopplingen av målen, genom att i större utsträckning undvika långa redovisningar av genomförda aktiviteter och att det istället redovisas underbyggda trender för målet med mer av effekt. Vidare att i större utsträckning redovisa det som är särskilt kritiskt för att nå en "grön" måluppfyllelse.

att tillse att den ekonomiska redovisningen i den tertialvisa rapporteringen innehåller ett periodutfall.

att utveckla hur redovisning av kostnadsdrivande volymer/mått ska ske i den tertialvisa rapporteringen.

att utveckla investeringsredovisningen där större projekt/objekt särredovisas, samt att dessa, när de löper över räkenskapsår, även följs upp mot total budget, totalt ackumulerat utfall och prognos.

att se över möjligheten att erbjuda förtroendevalda tillfällen för utbildning om hur en uppföljningsrapport ska läsas och vad som förväntas från en nämnd vid olika former av avvikelser.

Revisorerna beslutade vid sitt sammanträde den 16 juni 2022 att överlämna rekommendationerna till kommunstyrelsen med önskan om svar senast den 30 november 2022.

Svar

Kommunstyrelsen har vid sammanträde 29 november 2022 behandlat ett svar i linje med rekommendationerna förutom vad avser periodutfall och investeringsredovisning. Revisorerna behandlade svaret den 20 december 2022 och lyfte särskilt att beakta svaret avseende uppföljning av investeringar i den då pågående granskningen av investeringsprocessen och att i övrigt lägga svaret till handlingarna.

Förstudie hälsoskyddstillsyn i lokaler för vård och omsorg

Förstudien har syftat till att kartlägga rutiner och planering avseende samhällsbyggnadsnämndens hälsoskyddstillsyn vid äldreboenden i syfte att ge kommunens revisorer underlag för eventuell fördjupad granskning eller annan åtgärd som exempelvis särskilda frågor till berörd nämnd. Förstudien föranledde ingen fördjupad granskning.

Revisorerna behandlade förstudien vid sammanträde den 19 maj 2022 varpå missiv upprättades med frågan om det med erfarenheter från pandemin, baserat på riskvärdering, övervägs förändringar i den tillsyn som ska ske framöver i äldreboenden, vad avser intervall och tillämpade kontroller. Svar önskades senast den 31 oktober 2022.

Svar

Samhällsbyggnadsnämnden har behandlat svar på förstudien i oktober 2022. Av svaret framgår nämndens bedömning att formerna för att arbeta med den tillsyn som kommunen ansvarar för ej behöver förändras med erfarenheter från pandemin. Revisorerna behandlade svaret den 17 november och lade det till handlingarna.

Förstudie utbildningsnämndens hantering av arbetsmiljön på Tallhagsskolan

Syftet med förstudien har varit att kartlägga hur nämnden tillförsäkrar skolledning, personal och elever på Tallhagsskolan en god arbetsmiljö samt hur nämnden följer upp arbetsmiljön på skolan, samt att utgöra underlag för eventuell fördjupad granskning.

Revisorerna beslutade vid sitt sammanträde den 22 september 2022 att överlämna förstudien till utbildningsnämnden. Revisorerna beslutade att inte genomföra någon fördjupad granskning inom området, men önskade utbildningsnämndens svar på hur transparensen kan stärkas avseende uppföljning av arbetsmiljön på skolenhetsnivå, samt hur nämnden säkerställer återkoppling om vidtagna åtgärders tillräcklighet och effekt rörande Tallhagsskolan. Svaret önskades till den 15 december 2022.

Svar

Revisorerna behandlade nämndens svar vid sammanträdet den 20 december 2022, varpå det lades till handlingarna. Nämndens svar behandlar hur arbetsmiljöfrågorna hanteras ur nämndens perspektiv. För uppföljning av arbetsmiljön hänvisas till HR-avdelningen rekommendationer kring hur arbetet ska bedrivas.

Lekmannarevision

Granskning av hyressättning avseende verksamhetslokaler

Granskningen har syftat till att bedöma om Kalmarhem säkerställer ändamålsenliga hyresavtal avseende lokaler och därtill en långsiktig underhållsplanering, samt att detta sker med tillräcklig intern kontroll.

Bedömning

Utifrån genomförd granskning är den samlade bedömning att Kalmarhem har rutiner för att säkerställa ändamålsenliga hyresavtal avseende lokaler, men att bolaget inte helt säkerställer ändamålsenligheten vad avser ansvarsfördelning, långsiktig underhållsplanering, samt styrelsens interna kontroll vad avser uppföljning av väsentliga lokavtal.

Rekommendationer

Kalmarhem

att tydliggöra i vilka fall ett hyresavtal faller under styrelsens beslut, vilket förutom belopp även kan vara frågan om ett avtals längd.

att det i uppföljningsrapporterna sker en särredovisning av omsättningen så att lokaler särskilt framgår.

att en årlig särredovisning sker till styrelsen vad avser uppföljning av större lokalavtal, företrädesvis omsorgsboenden, vad avser intäkter och kostnader. Detta är inte minst viktigt med en transparent redovisning kopplat Allbolagen och marknadsmässig avkastning.

Revisorerna beslutade vid sitt sammanträde den 2 februari 2023 att överlämna upprättad rapport till Kalmarhem, med önskan om svar senast den 28 april 2023.

Svar

Hyresavtal överstigande 30 mnkr i avtalsvärde beslutas av styrelsen, vilket är samma belopp som i Instruktioner för inköp, attest, utanordning. En årlig redovisning av de "solitära" fastigheter som är lokaler (med Kalmar kommun som hyresgäst) utifrån fastighetsvärderingen. Ordinarie tertialrapport kompletteras med specifiering av omsättning från lokaler.

Revisorerna beslöt vid sitt sammanträde den 24 augusti 2023 att lägga svaren till handlingarna.

Skrivelse till kommunstyrelsen angående uppföljning av åtgärder med anledning av granskning avseende hantering av leverantörsfakturor

Revisorerna beslutade den 19 maj 2022 att tillskriva kommunstyrelsen angående avstämning av vidtagna åtgärder; vad som realiserats samt de bedömningar och rekommendationer som kvarstår att åtgärda eller utveckla.

Svar

I oktober 2022 redovisade kommunstyrelsen aktuell status, där vissa åtgärder fortfarande var pågående. Revisorerna behandlade svaret den 17 november och lade det till handlingarna.

Skrivelse till Kommunbolaget angående presidiernas roll

Den 19 maj 2022 beslutade revisorerna att lämna skrivelse till Kalmar Kommunbolag. I samband med behandling av Kommunbolagets samlade svar på inom kommunkoncernen genomförd förstudie av "Bolagsstyrelsens roll avseende ledning, styrning och uppföljning" uppmärksammades behov av att tydliggöra och definiera presidiernas roll i styrelsearbetet, framförallt kopplat till den ärendeberedning som sker inför styrelsesammanträden. I skrivelsen önskade revisorerna att Kommunbolaget ser över nuvarande ramverk för arbetsordning i syfte att förtydliga presidiernas roll. Revisorerna begärde i skrivelsen inget särskilt svar från Kommunbolaget.

Skrivelse till regionstyrelsen, Kalmar län, med förfrågan om svar på vidtagna åtgärder avseende granskning av samverkan kring psykisk ohälsa bland äldre

Revisorerna har i november lämnat en skrivelse till regionstyrelsen i Kalmar län angående vilka åtgärder som genomförts utifrån det svar som styrelsen lämnade till Region Kalmar läns revisorer med anledning av rubricerad rapport.

Svar

Revisorerna behandlade svaret den 3 mars 2023, varpå det lades till handlingarna.

Skrivelse till omsorgsnämnden och socialnämnden om vidtagna åtgärder avseende granskning samverkan kring psykisk ohälsa bland äldre

Revisorerna sände i september 2021 en skrivelse till omsorgsnämnden och socialnämnden i anledning av den regiongemensamma granskningen av samverkan kring äldres psykiska hälsa, med önskan om svar senast 31 januari 2022 om vilka åtgärder som vidtagits i anledning av rekommendationerna. Svaren behandlades i februari 2022, och lades till handlingarna, med revisorernas avsikt att återkomma med frågor om vilka åtgärder som genomförts. Återkoppling erhöles och behandlades i mars 2023, varvid de nya svaren lades till handlingarna.

Skrivelse till kommunbolaget angående arbetsordning/VD-instruktion

I samband med behandling av lekmanrevisorernas granskningsrapport om hyressättning i lokaler i Kalmarhem uppmärksammades åter frågan om beloppsnivåer för styrelsebeslut kontra VD:s mandat. I förstudie år 2021 angående bolagsstyrelsens roll avseende ledning, styrning och uppföljning rekommenderades att diskutera beloppsnivåer med dotterbolagen inom koncernen avseende styrelsebeslut kontra VD:s mandat. Av Kommunbolagets lämnade svar på förstudierapporten framgick; "En analys och sammanställning av nuläget pågår och därefter kommer en diskussion i linje med rekommendationen att genomföras". Revisorerna har 22 februari 2023 lämnat en skrivelse där revisorerna utifrån Kommunbolagets lämnade svar önskar erhålla återkoppling om synen på frågan ur ett övergripande koncernperspektiv. Revisorerna önskade erhålla svaret senast den 27 maj 2023.

Svar

Svar från kommunbolagets styrelse avgavs 15 juni 2023 och lades till handlingarna.

Revisionsrapporter och förstudier under verksamhetsåret 2023, samt svar från styrelsen och nämnderna

Granskningen av kommunens finansiella redovisning har skett enligt den nya Standard för kommunal räkenskapsrevision (KISA) som är gällande från och med budgetåret 2023. Kortfattat innebär standarden en betydligt mer omfattande granskning med ökat fokus på intern kontroll. Den auktoriserade revisorn lämnar en revisionsberättelse i form av ett yttrande. Granskningen står under Revisorsinspektionens tillsyn och sakkunniga ska följa revisorslagen, standard för redovisningsrevision och agera självständigt.

Granskning av årsredovisning 2023

Granskningens är att bedöma om årsredovisningens resultaträkning, balansräkning, kassaflödesanalys, drift- och investeringsredovisning samt noter upprättats i enlighet med lagen om kommunal bokföring och redovisning (LKBR) och normering från Rådet för kommunal redovisning (RKR). Därutöver har granskningen syftat till att bedöma om rapporten ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av kommunens finansiella ställning per den 31 december 2023.

Bedömning

De i granskningen enligt Standard för kommunal räkenskapsrevision gjorda analyserna ligger också indirekt till grund för bedömningarna här.

Revisorernas övergripande bedömning är att den finansiella redovisningen i allt väsentligt har tagits fram i enlighet med Lag om kommunal bokföring och redovisning, god redovisningssed och kommunens centrala riktlinjer.

Revisorerna gör bedömningen att räkenskaperna och kommunens årsredovisning ger en rättvisande bild av 2023 års resultat och ställning per 2023-12-31 och att årsredovisningen har, i allt väsentligt, upprättats i enlighet med den kommunala redovisningslagen och god redovisningssed.

Resultat- och balansräkning samt noter.

Rekommendationer

att årligen anpassar notpaket utefter årsredovisningens övriga avsnitt.

att förslagsvis överväga presentation i tusentals kronor för tydlighet och jämförbarhet

Drift- och investeringsredovisning

Rekommendationer

att omarbeta driftsredovisning i finansiell rapport 2024 så harmonisering sker emot RKR R 14.

Rekommendationer – processer för intern kontroll

Som en del i granskningen av årsredovisningen har sex processer granskats utifrån Standard för kommunal räkenskapsrevision. Nedan följer iakttagelser som har identifierats, vilka revisorerna rekommenderar kommunen att utvärdera och se över.

Bokslutsprocess

att implementera tydliga ansvarsområden på kontonivå för ökad intern kontroll i processen.

att implementera attestering av samtliga manuella bokföringsorder.

att involvera samtliga parter för att se på möjligheten att utveckla presentationsmaterial

att gå igenom avsnitt om anvisningar för granskning av sammanställda räkenskaper i kommunal standard för räkenskapsrevisions, och säkerställa att rutiner finns implementeringen för att möta sakkunniga biträdens granskning. Det gäller framförallt kontroll av inrapporterad information från dotterbolagen.

att process och flödesschema avseende exploateringsredovisning kompletteras med hänvisning till RKR R2 Intäkter för säkerställande av att intäktsredovisning följer rekommendationen.

Inköpsprocess

att det bör finnas ett ökat intresse för att äga hela flödet på nämndsnivå.

att införa dokumenterad rutin som säkerställer en ändamålsenlig ansvarsfördelning i inköpsprocessen.

att införa kontroll av närståendeförhållanden löpande under räkenskapsåret och dokumentera/analysera resultatet.

Investeringsprocess

att se över och utvärdera möjlighet till att automatisera hanteringen av informationsöverföring mellan olika system.

att säkerställa att tillräcklig lokal kontroll över hantering föreligger och att löpande dokumentation över utförda kontroller finns då register för finansiell leasing finns i separat register.

Löneprocess

att implementera skriftlig rutinbeskrivning med utgångspunkt vid initiering i flödet av nyanställning till utbetalning av lön för en ökad förståelse och samspel mellan involverade medarbetare i processen.

att införa dokumenterad kontroll löpande under året för att säkerställa att gällande attestkedjor i lönesystemet är korrekta samt att en ändamålsenlig arbetsfördelning föreligger. Kontrollmoment bör dokumenteras och resultatet analyseras.

att införa en rimlighetsbedömning av respektive ansvarig chef av nettolönesumma att utbetala per person.

att implementera kontrollmoment avseende utbetalningsprocessen där löneutbetalning stäms av kontinuerligt emot huvudboken. Vid stickprovskontroller i flödet har avstämning emot bankunderlag avseende reglering av enskilda medarbetares utbetalda lön varit tidskrävande och följts upp vid granskning av årsbokslutet innan tillräckliga revisionsbevis erhållits.

Intäktsredovisningsprocesser

att det bör finnas ett ökat intresse att äga hela flödet på nämndsnivå.

att komplettera intern dokumentation med rutinbeskrivning från flödets initiering till reglering av intäkt vilket bör minska sårbarhet vid tex personalförändring. En sådan dokumentation bedöms också möjliggöra en utvärdering om arbetsmoment i processen kan effektiviseras och huruvida möjlighet till automatisering av arbetsmoment kan föreligga.

Väsentliga IT-system

att kommunen tydliggör intern uppföljning för avbeställning av användaråtkomst samt periodisk granskning av behörigheter.

att systemuppdateringar alltid hanteras i separat testmiljö för att undvika störningar i produktionsmiljön.

Rapporten har överlämnats till kommunfullmäktige den 18 april 2024.

Granskning av god ekonomisk hushållning 2023

Syftet med granskningen är att ge kommunens revisorer underlag för sin skriftliga bedömning i revisionsberättelsen. Granskningen har avsett en bedömning av om kommunen efterlever kommunallagens krav på en ekonomi i balans och om resultaten i årsredovisningen är förenliga med de av fullmäktige fastställda målen för god ekonomisk hushållning. Granskningen utgör inte en del av Standard för kommunal räkenskapsrevision, varför en särskild rapport lämnas för bedömning av God ekonomisk hushållning.

Bedömning

Grundat på granskningen av årsredovisningens redogörelse för God ekonomisk hushållning har det inte framkommit några omständigheter som ger anledning att anse att resultatet inte skulle vara förenligt med god ekonomisk hushållning. Kommunens balanskravsresultat visar på ett positivt resultat på 54 mnkr och uppfyller därmed kravet på en ekonomi i balans. Presentation av balanskravsutredning bedöms efterleva RKR R 15 Förvaltningsberättelsen. Resultatutjämningsreserv uppgår per 2023-12-31 till 297 mnkr i likhet med ingående balans.

Kommunfullmäktige har i budget 2023 fastställt tre finansiella mål och ett verksamhetsmål som utvärderas i tre perspektiv som definition av god ekonomisk hushållning. Enligt årsredovisning 2023 uppnås de finansiella målen för den rullande femårsperioden 2019-2023. Det betyder att målet om resultat som andel av skatteintäkter uppnås, liksom mål om självfinansieringsgrad och ökat eget kapital på koncernnivå. I anslutning till beskrivningen i årsredovisningen redovisas inte stöd för bedömningen, utan underlag för vår bedömning är hämtat under fokusområde Ordning och reda i ekonomin.

Gällande verksamhetsmålet om ändamålsenlig och kostnadseffektiv verksamhet för 2023 redovisas att kommunen uppnår tillräckligt resultat i två av tre perspektiv. Avseende perspektivet jämförelse med andra kommuner i SKR:s "Kommunens kvalitet i Korthet" uppnår Kalmar kommun bättre resultat än för 2022. På motsvarande sätt bedöms Kalmar kommun ha stärkt sin ställning under 2023 jämfört med andra kommuner utifrån analysverktyget (kolada), som tillhandahålls av Rådet för främjande av kommunala analyser. I perspektivet om nettokostnad har kommunen en ökande nettokostnadsavvikelse i förhållande till andra kommuner för 2023, varför kommunen inte bedöms ha uppnått förväntat resultat.

Revisorernas bedömning är att kommunen efterlever kraven på redovisning och beräkning av balanskravsresultatet och med ett positivt balanskrav efterlever kommunallagens krav på en ekonomi i balans. Givet den beskrivning som finns i årsredovisningen av måluppfyllelsen är vår bedömning att utfallet är förenligt med de finansiella mål som fullmäktige fastställt samt för det fastställda verksamhetsmålet. Dock konstaterar revisorerna att rapporteringen av mål i årsredovisning saknar tillräcklig tydlighet, struktur och helhet för att kunna göra en självständig bedömning eller tolkning av resultatet.

Rekommendationer

Vi rekommenderar Kalmar kommun att fortsatt utvärdera och harmonisera att fastställda indikatorer beaktas vid uppföljning av verksamhetsplan för att urskilja mätbarhet och bedöma måluppfyllelse.

Rapporten har överlämnats till kommunfullmäktige den 18 april 2024.

Granskning av delårsrapport 2023

Granskningen har syftat till att ge revisorerna underlag för sin skriftliga bedömning om delårsrapporten har upprättats enligt lagens krav och god revisions sed.

Den auktoriserade revisorns bedömning

Grundat på den översiktliga granskningen har det, med reservation för den omständighet avseende finansiell leasing som beskrivs i rapporten och framgår av revisionsyttrandet, inte framkommit några omständigheter som ger revisorerna anledning att anse att den bifogade delårsrapportens resultaträkning, balansräkning, den översiktliga beskrivningen av kommunens drift- och investeringsverksamhet samt noter inte, i allt väsentligt, är upprättade i enlighet med LKBR.

Då koncernföretagens delårsrapportering inte har varit föremål för översiktlig granskning har granskning inte utförts i enlighet med "Instruktion för granskning av sammanställda räkenskaper" i Standard för kommunal räkenskapsrevision. Revisionsyttrandet i enlighet med KISA modifieras avseende sammanställda räkenskaper.

Revisorernas bedömning

De i granskningen enligt Standard för kommunal räkenskapsrevision gjorda analyserna ligger också indirekt till grund för bedömningarna här.

Utifrån genomförd översiktlig granskning är bedömningen att delårsrapporten i allt väsentligt är upprättad i enlighet med lagens krav och god redovisningssed med reservation för den sannolika effekten av finansiell leasing. Kalmar kommun har en pågående översyn av leasingavtal av fast egendom. En del av de avtal som redovisas som operationell leasing kommer sannolikt att övergå till att rapporteras som finansiell leasing. Översynen är inte avslutad, varför en beloppsmässig effekt inte är möjlig att fastslå.

att räkenskaperna i allt väsentligt ger en rättvisande bild av periodens resultat och ställning per den 31 augusti 2023.

Rapporten har överlämnats till kommunfullmäktige den 12 oktober 2023

Granskning av god ekonomisk hushållning, delårsrapport 2023

Granskningen har syftat till att ge revisorerna underlag för sin skriftliga bedömning vilken skall biläggas delårsrapporten i samband med fullmäktiges behandling av densamma. Granskningen ska besvara revisionsfrågan om resultaten i delårsrapporten är förenliga med de av fullmäktige fastställda målen för god ekonomisk hushållning, d.v.s. finns förutsättningar att målen kommer att uppnås. Granskningen utgör inte en del av Standard för kommunal räkenskapsrevision, varför en särskild rapport lämnas för bedömning av God ekonomisk hushållning.

Bedömning

att det prognostiserade resultatet är förenligt med de finansiella mål som fullmäktige fastställt i verksamhetsplan och budget.

att, utifrån delårsrapportens återrapportering, verksamhetens prognostiserade utfall delvis är förenligt med de av fullmäktige fastställda målen i budgeten för år 2023. Både målen som avser år 2023 och de långsiktiga målen bedöms till övervägande del uppnådda eller vara på rätt väg. Revisorerna anser, som tidigare påpekats i samband med bedömning av delårsrapport och revisionsberättelse, att det till delar saknas en tydlighet i vad som ligger till grund för bedömning av målens utveckling, där indikatorer behöver utvecklas för ökad transparens avseende hur ett mål utvecklas.

att fullmäktiges beslut inte har följts i delårsrapporten om att generationskontot ska redovisas inom en egen resultat- och balansräkning. Revisionen har för avsikt att följa upp frågan i årsbokslutet för 2023 i syfte att redovisning fortsättningsvis sker i enlighet med fullmäktigebeslutet.

Rapporten har överlämnats till kommunfullmäktige den 12 oktober 2023

Granskning av hantering och kontroller av anställdas bisysslor

Syftet med granskningen har varit att bedöma om kommunstyrelsen, utbildningsnämnden, servicenämnden, socialnämnden och Kalmar Vatten AB hanterar anställdas bisysslor på ett ändamålsenligt sätt.

Bedömning

Revisorernas sammanfattande bedömning är att kommunstyrelsen och ansvariga nämnder och bolag delvis hanterar anställdas bisysslor på ett ändamålsenligt sätt. Däremot visar stickprovskontroll att det trots dessa riktlinjer och rutiner saknas dokumentation gällande 87% i de efterfrågade medarbetarnas bisysslor. Detta innebär enligt revisorernas bedömning att efterlevnaden av riktlinjer och rutiner inte fungerar i praktiken. Det krävs även djupare uppföljning för att avgöra vilken del av rutinerna som brister; information till medarbetare om skyldigheten att rapportera bisyssla, att frågan om bisyssla de facto ställs vid medarbetarsamtal eller att inkommen uppgift om bisyssla dokumenteras och sparas. I granskningen framkom att samtliga granskade förvaltningar/nämnder och bolag har gjort inköp från leverantörer där anställda inom den egna förvaltningen haft funktionärspost. Merparten av dessa engagemang bedöms vara en del av medarbetares tjänsteutövning och är därmed oproblematiske, men även mindre transaktioner med associationer där medarbetare har bisysslor kan innebära en väsentlig förtroendeskada och behöver övervakas.

Rekommendationer

Kommunstyrelsen

att säkerställa att anställdas anmälda bisysslor dokumenteras och diarieförs. Detta kan med fördel ske genom ett digitalt system.

att genomföra interna kontroller i syfte att säkerställa efterlevnad av beslutade riktlinjer och rutiner.

att säkerställa att eventuella transaktioner mellan kommunkoncernen och leverantörer där medarbetare, och deras närstående, har engagemang är korrekt upphandlade och godkända av förvaltnings- eller bolagsledningen i förväg.

Revisorerna beslutade vid sitt sammanträde i januari 2024 att överlämna upprättad rapport till kommunstyrelsen, utbildningsnämnden, socialnämnden, servicenämnden och Kalmar Vatten AB, med önskan om svar – efter samråd med kommunkansliet – senast den 5 september 2024.

Granskning av kommunens arbete med kompetensförsörjning

Granskningens syfte har varit att bedöma om kommunstyrelsen har säkerställt en tillräcklig styrning och uppföljning av kommunens kompetensförsörjningsarbete. Därutöver görs en fördjupning i socialnämndens och omsorgsnämndens åtgärder avseende strategisk kompetensförsörjning.

Bedömning

Revisorernas sammanfattande bedömning är att kommunstyrelsen inte fullt ut har säkerställt en tillräcklig styrning och uppföljning av kommunens kompetensförsörjningsarbete. Såväl iakttagelser från intervjuer som erhållna underlag visar att det pågår ett aktivt arbete med att stärka kompetensförsörjningen inom socialnämnden, omsorgsnämnden och på kommunövergripande nivå.

Däremot bedömer revisorerna att kommunstyrelsen och nämnderna inte har följt upp i vilken utsträckning som aktiviteterna i kompetensförsörjningsplanen har genomförts och om aktiviteterna har fått avsedd effekt.

Rekommendationer

Kommunstyrelsen

att säkerställa att de valda strategierna för kommunens kompetensförsörjningsarbete utvärderas och att utvärderingarna ligger till grund för hur det fortsatta arbetet med strategisk kompetensförsörjning ska bedrivas.

att utveckla kommunens övergripande mål och nyckeltal för styrning och uppföljning av arbetet med kompetensförsörjning för att möjliggöra djupare analyser och bättre kontroll.

att regelbundet följa upp arbetet med att möta kommunens behov av kompetens på lång och kort sikt samt säkerställa att kommande kompetensförsörjningsstrategi reglerar hur området ska följas upp.

Socialnämnden och omsorgsnämnden

att säkerställa att långsiktiga kompetensförsörjningsplaner upprättas och revideras regelbundet samt att det sker en systematisk och strukturerad uppföljning. I detta bör nämnden tydliggöra ansvarsfördelningen för planering, analys och utvärdering i fråga om den kortsiktiga kompetensförsörjningen kontra det långsiktiga strategiska arbetet.

att regelbundet följa upp arbetet med att möta verksamhetens behov av kompetens på lång och kort sikt.

Revisorerna beslutade vid sitt sammanträde i december 2023 att överlämna upprättad rapport till kommunstyrelsen, socialnämnden och omsorgsnämnden med önskan om svar senast den 5 sept 2024.

Granskning av interna kontroller kopplade till risken för välfärdsbrott

Granskningens syfte är att bedöma om socialnämnden säkerställt en god intern kontroll för att förebygga, upptäcka och utreda välfärdsbrott.

Bedömning

Den sammanfattande bedömning är att socialnämnden delvis har säkerställt en god intern kontroll för att förebygga, upptäcka och utreda välfärdsbrott. Granskningen visar att frågan har aktualiserats och identifierats som ett viktigt utvecklingsområde framöver vilket är positivt. Samtidigt har brister identifierats i COSO-modellens samtliga fem komponenter. Revisorernas bedömning är att nämnden behöver vidta åtgärder för att stärka kontrollmiljön samt analysera risker kopplat till välfärdsbrottslighet inom verksamheterna. Resultatet av riskanalyser bör vara utgångspunkten för att utveckla verksamheternas kontrollaktiviteter. Här bedömer revisorerna att den samverkan och kommunikation mellan de funktioner som arbetar med processerna bör stärkas för att utforma ändamålsenliga kontrollaktiviteter.

Rekommendationer

Socialnämnden

att anta styrande dokument som tydliggör nämndens mål och inriktning kring arbetet för att motverka välfärdsbrottsligheten.

att stärka den interna samverkan, exempelvis genom att utbyta erfarenheter och kunskap av välfärdsbrottslighet mellan verksamheter och enheter.

att analysera risker förknippade med välfärdsbrott inom nämndens samlade verksamhet och inom specifika processer.

att säkerställa att den sökandes identitet verifieras i samband med samtliga ansökningar.

att utveckla förebyggande, upptäckande och utredande kontrollaktiviteter kopplat till ekonomiskt bistånd som syftar till att motverka välfärdsbrott och felaktigheter.

att utveckla förebyggande och utredande kontrollaktiviteter kopplat till personlig assistans som syftar till att motverka välfärdsbrott och assistansfusk.

att utveckla kontroller som sker i samverkan med handläggare som utreder rätten till personlig assistans och handläggare som hanterar utbetalningar.

att säkerställa att medarbetare får kompetensutveckling inom område för välfärdsbrott, fusk och oegentligheter.

att stärka uppföljning avseende kontroller och incidenter med koppling till välfärdsbrott.

Kommunstyrelsen

att formalisera prioriterade åtgärder på kommunövergripande nivå inom arbetet för att motverka välfärdsbrott.

Kommunstyrelsen och socialnämnden

att etablera samverkansstrukturer inom kommunkoncernen för frågor rörande välfärdsbrott.

Revisorerna beslutade vid sitt sammanträde 25 januari 2024 att överlämna upprättad rapport till kommunstyrelsen och socialnämnden med önskan om separata svar – efter samordning med kommunkansliet – senast den 5 sept 2024. Revisorerna lämnar rekommendationen att risken för välfärdsbrottslighet behöver beaktas i samtliga nämnders och bolags riskanalyser inför upprättandet av interna kontrollplaner.

Förstudie kring behov och insatser för barn och unga i riskzonen

Syftet med förstudien är att lyfta fram kunskapsunderlag kring barn och unga i riskzonen i Kalmar kommun. Utifrån förstudien kan revisionen komma att genomföra fördjupade granskningar riktade mot ett eller flera verksamhetsområden, samt hur dessa samverkar. Förstudien har fokuserat på socialnämndens, utbildningsnämndens samt kultur- och fritidsnämndens verksamheter. De viktigaste iakttagelserna följer nedan.

Bedömning

Förstudien pekar på att det saknas en samlad analys och prioritering av insatser utifrån kunskapsunderlag. Det finns inte ett sammanhängande och kommunövergripande strategiskt arbete med tydlig riktning/prioritering utifrån analys och koppling till de kunskapsunderlag som finns.

Flickors hälsa är sämre än pojkars. Undersökningar av flickors självupplevda hälsa, visar att flickor mår sämre än pojkar, har högre skolfrånvaro i årskurs 8-9 och har en över tid större ökning gällande användningen av narkotika och alkohol.

Placerade barn är ett särskilt utvecklings- och insatsområde för socialtjänsten. Socialnämnden har inte uppnått sina mål gällande placeringar avseende i den ungas nätverk och med rekrytering av familjehem.

Antalet orosanmälningar ökar samtidigt som det finns ont om handläggare. Av statistik framgår att antalet orosanmälningar ökar i Kalmar.

Rekommendationer för fortsatta granskningar

Samverkan mellan berörda nämnder utifrån målsättningar, analys och uppföljning.

Arbetet mot kränkande behandling i grundskolan, med fokus på flickor.

Förebyggande och hälsofrämjande arbete inom skola, socialtjänst samt kultur- och fritidsverksamhet, med fokus på flickor.

Socialnämndens arbete med placeringar av barn och unga.

Socialnämndens arbete med orosanmälningar.

Revisorerna behandlade förstudien den 12 oktober 2023, och den ligger till grund för fortsatt granskning under 2024.

Förstudie mark- och exploatering

Förstudiens syfte är att identifiera risker och eventuellt behov av en fördjupad granskning. De frågeställningar förstudien ska besvara gäller kommunens organisation av mark- och exploateringsverksamheten, befintliga styrdokument, kommunens markberedskap ut och befintliga analyser av markbehov.

Bedömning

Slutsatsen är att det finns dokumenterad ansvarsfördelning på övergripande nivå. Det pågår ett arbete med att dokumentera flöden inom exploateringsprocessen, som implementeras successivt i projektverktyget efter hand. Någon bedömning går inte lämna om detta i sin helhet.

Kommunen har beslutat om riktlinjer för markanvisning och exploateringsavtal i enlighet med lagkrav och SKR:s rekommendationer. Riktlinjerna säger dock väldigt lite om vad som ska utgöra grund för tilldelning av mark. Det leder till att det kan finnas en risk kopplat till likvärdighet och transparens kring hur tilldelning av mark går till. Eftersom mark- och exploateringsåtgärder innebär stora ekonomiska åtagande ser vi ekonomiska risker kopplade till brister i uppföljning och utvärdering.

Revisorerna behandlade förstudien den 14 december 2023, varefter den ligger till grund för eventuellt vidare granskningar.

Förstudie av arbetet mot otillåten påverkan

Förstudiens syfte är att bedöma behovet av en fördjupad granskning inom området otillåten påverkan. Det frågar förstudien ska belysa gäller rutiner finns för hantering av otillåten påverkan inom riskutsatta verksamheter och huruvida det sker undersökningar av förekomsten av otillåten påverkan.

Bedömning

Förstudiens resultat visar att otillåten påverkan inte är ett begrepp som förekommer i sin helhet i styrdokumentet.

Kommunstyrelsen har inte identifierat vilka verksamheter som är särskilt riskutsatta och tar inte del av sammanställningar och analyser som berör det systematiska arbetsmiljöarbetet, till exempel utifrån kränkingsanmälningar och händelser som berör hot och våld.

De riskanalyser revisorerna har tagit del av från de fem olika verksamheterna avser framför allt hot och våld, men inte trakasserier, skadegörelser och korruption. På verksamhetsnivå framgår att olika delar som berör otillåten påverkan lyfts på arbetsplatsträffar och i medarbetarsamtal.

Rekommendationer

Revisorerna ser behov av förtydligande avseende arbetsgivaransvaret och vilka säkerhetsfrågor som kommunen respektive partiorganisationerna ansvarar för. Vidare behövs förtydligande kring agerande vid misstänkta och konstaterade fall av otillåten påverkan. Revisionen rekommenderas att kommunicera resultaten av förstudien till kommunstyrelsen och fortsatt bevaka att rutiner och uppföljning inom området utvecklas enligt de uppgifter som lämnats.

Revisorerna beslutade vid sitt sammanträde i december 2023 att överlämna upprättad rapport till kommunstyrelsen och med önskan om redovisning av planerade åtgärder för att förebygga och uppmärksamma otillåten påverkan, i syfte att följa upp åtgärderna. Vi önskar särskilt svar på hur kommunstyrelsen fortlöpande säkerställer att tjänstepersoner och förtroendevalda får det stöd som krävs för att minimera risken för otillåten påverkan. Ser kommunstyrelsen detta som ett utvecklingsområde för att ytterligare minimera risken? Revisorerna önskar svar senast den 5 september 2024

Skrivelser

Revisorerna har under verksamhetsåret avgivit följande skrivelser, som besvarats under 2023.

till Region Kalmar angående gemensam granskning avseende uppföljning av mål i Agenda 2030. Samtliga länets kommuner möter ju dessa, och i synnerhet kustkommunerna står in för gemensamma utmaningar.

till kommundirektören angående notering i protokoll om förtroendevald revisors närvaro vid nämndssammanträde. Frågan samordnas med bedömning av hur närvaro av andra parter noteras.

till Kalmarhem angående interna kontroller kopplade till risken för välfärdsbrott. I vilken grad granskas folkbokföringsuppgifter vid hyreskontrakt?

Kalmar kommun 2024-04-18

Per Dahl

Kristina Podolak-Andersson

Dan Sandberg

Mats Nyblom

Eva Lindström

Kjell Bülow

Margreth Johansson

Lennart Ohlsson

Tomas Trossing

Till årsstämman i Kalmar Öland Airport AB
Organisationsnummer 556715-8117

Till fullmäktige i Region Kalmar län och Kalmar
kommun

Granskningsrapport Kalmar Öland Airport 2023

Vi, av fullmäktige i Region Kalmar län och Kalmar kommun utsedda lekmannarevisorer, har granskat Kalmar Öland Airport AB:s verksamhet för år 2023.

Styrelse och VD ansvarar för att verksamheten bedrivs enligt gällande bolagsordning, ägardirektiv samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten.

Lekmannarevisorerna ansvarar för att granska verksamhet och intern kontroll samt pröva om verksamheten bedrivits enligt fullmäktiges uppdrag och mål samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten.

Granskningen har utförts enligt aktiebolagslagen och kommunallagen, god revisionsred i kommunal verksamhet och Region Kalmar läns samt Kalmar kommuns revisionsreglemente, samt utifrån bolagsordning och av årsstämman fastställda ägardirektiv. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge rimlig grund för bedömning och prövning.

Vi bedömer sammantaget att bolagets verksamhet har skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.

Vi bedömer att bolagets interna kontroll till största del har varit tillräcklig.

Vi åberopar bifogad rapport över basgranskning 2023.

Lekmannarevisorerna Kalmar den 14:e mars 2024

Klaus Leidecker

Dan Sandberg

Bilaga: Rapport basgranskning Kalmar Öland Airport AB

Handläggare
Sofia Engdahl

TJÄNSTESKRIVELSE

Datum
2024-04-22

Ärendebeteckning
KS 2024/0306

Kommunfullmäktige

Revisionsberättelse för 2023, revisorernas granskning av årsredovisningen 2023, granskning av god ekonomisk hushållning 2023 samt revisorernas utvärderingsberättelse och årsrapport 2023

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beviljar ansvarsfrihet för kommunstyrelsen, nämnderna och de gemensamma nämnderna för överförmyndarverksamheten och hjälpmedelsverksamheten samt de enskilda ledamöterna i dessa organ för räkenskapsåret 2023.

Kommunfullmäktige uppmärksammar kommunstyrelsen och berörda nämnder på de övriga rekommendationer som ges i revisionsberättelsen för 2023.

Bakgrund

Kommunens revisorer har redovisat sin revisionsberättelse för räkenskapsåret 2023. Av revisionsberättelsen framgår att revisionen tillstyrker att kommunfullmäktige beviljar ansvarsfrihet för kommunstyrelsen, nämnderna och de gemensamma nämnderna för hjälpmedelsverksamheten och överförmyndarverksamheten för räkenskapsåret 2023 samt att årsredovisningen för 2023 godkänns.

Utifrån revisionsberättelsen föreslår kommunfullmäktiges presidium att kommunfullmäktige beviljar ansvarsfrihet för kommunstyrelsen, nämnderna och de gemensamma nämnderna för hjälpmedelsverksamheten och överförmyndarverksamheten och de enskilda ledamöterna i dessa organ för räkenskapsåret 2023.

Elisabeth Heimark Sjögren
Kommunfullmäktiges ordförande